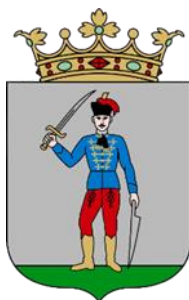

**A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ
ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV**

Magyarkanizsa, 2022.

Tartalom

1	Bevezető	5
2	Nemzetközi és hazai jogalap.....	8
3	Helyi stratégiák, tervek.....	18
4	Romákra vonatkozó általános adatok	19
5	A Szerbiában élő romákra vonatkozó általános adatok	20
6	A helyi cselekvési terv vonatkozásában jelentős adatok a roma lakosságról	21
7	A jelenlegi helyzet SWOT elemzése.....	23
8	Oktatás.....	25
9	Foglalkoztatás	30
10	Egészségvédelem.....	33
11	Szociális védelem.....	37
12	Biztonság.....	40
13	Lakhatási körülmények és kommunális infrastruktúra	45
13	A romák helyzetének javítását célzó helyi cselekvési terv megvalósítása	48
14	Melléklet.....	49

A Magyarkanizsa községben élő romák helyzetének javítását célzó 2022-2026. évi helyi cselekvési terv a helyi önkormányzat dokumentuma, amely a község roma lakossága életminőségének javítása szempontjából fontos kérdésekkel foglalkozik a szükségleteik és érdekeik stratégiai tervezése érdekében a kijelölt időszakban.

Kidolgozása a hatályos nemzetközi és hazai dokumentumokra figyelemmel és a helyzet elemzésével beazonosított szükségletek és problémák alapján történt azzal a céllal, hogy meghatározza a roma közösség életkörülményeinek javítására irányuló intézkedések tervezésében részt vevő összes illetékes szereplőt, a helyi tényezők kapacitásai mozgósításának legmegfelelőbb lehetőségeit, a tervezett intézkedések és tevékenységek végrehajtásának, nyomon követésének, fejlesztésének módját, és azok további tervezési mechanizmusait.

A Magyarkanizsa községben élő romák helyzetének javítását célzó 2022-2026. évi helyi cselekvési terv az oktatás, a foglalkoztatás, az egészségvédelem, a szociális védelem, a biztonság, a lakhatás és a kommunális infrastruktúra területét öleli fel, és a vonatkozó nemzeti és nemzetközi dokumentumok alapján, valamint községünk roma lakosságának jelenlegi helyzete, szükségletei, problémái és igényei elemzési eredményei alapján készült. Konkrét intézkedéseket fogalmaz meg és megnevezi azok felelőseit és megvalósítóit, továbbá a megtett intézkedések eredményei nyomon követésének mechanizmusait.

A Magyarkanizsa községben élő romák helyzetének javítását célzó 2022-2026. évi helyi cselekvési terv végrehajtása a kidolgozásában részt vevő összes szervezettel együttműködve és partnerségben történik.

Meghozatalával teljesültek az EU által előírt formai feltételek a legkedvezőtlenebb helyzetben levő lakosság szociális védelmével kapcsolatos programokra és szolgáltatásokra szánt európai források felé.

Ez a stratégiai dokumentum Magyarkanizsa Község Önkormányzatának roma polgártársaink életkörülményeinek és általános helyzetének javítása iránti szándékát és erőfeszítéseit rögzíti. A benne megfogalmazott célokat az elkövetkező négy éves időszakban fenntartható és szisztematikus intézkedésekkel valósítjuk meg valamennyi lokális társadalmi tényező összefogásával és minden kormányzati szint forrásainak, valamint más támogatók forrásainak bevonásával.

Célunk, hogy közösségünk roma tagjainak életkörülményeit a 21. századi Európa modern emberéhez méltó szintre emeljük, annak a kornak és környezetnek megfelelően, amelyhez e népnek, a hagyományait megtartva és ápolva, de mindenképpen tartoznia kell.

Fejsztámer Róbert

Magyarkanizsa polgármestere

Rövidítések jegyzéke

EH	egészségház
EU	Európai Unió
ENSZ	Egyesült Nemzetek
HÖ	helyi önkormányzat
HCST	Helyi cselekvési terv a romák helyzetének javítására Magyarkanizsa községben
ST	a romák helyzetének javítására irányuló helyi cselekvési tervet kidolgozó szakértői csapat
NGO	nem kormányzati szervezet, civilszervezet
NFSZ	Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat
PSZS	pénzbeli szociális segély
EP	egyösszegű pénzsegély
BM-RÁ	Belügyminisztérium - rendőrállomás
IEI	iskoláskor előtti intézmény
ÁI	általános iskola
OMI	oktatási és művelődési intézmény
KKV	közművállalat
SZK	Szerb Köztársaság
ICR	Tisza Menti Információs Fejlesztési Központ
KEA	Köztársasági Egészségbiztosítási Alap
VKÁK	Városok és Községek Állandó Konferenciája
Stratégia	A romák társadalmi befogadásának stratégiája a Szerb Köztársaságban a 2022-2030 közötti időszakra
KI	középiskola
SZCK	szociális központ
MKSZVSZK	Magyarkanizsa Községbeli Szociális Védelmi Szolgáltató Központ
RK	magyarkanizsai Regionális Szakmai Pedagógus-továbbképző Központ

1 Bevezető

A Magyarkanizsa községben élő romák a polgártársaink, közösségünk tagjai, megítélésük azonban továbbra is kedvezőtlen, nem ritkák az előítéletek, sztereotípiák. A többdimenziós szegénység (kedvezőtlen anyagi helyzet, képzettségi, egészségügyi, lakhatási és foglalkoztatási szempontból hátrányos helyzet) miatt többszörösen kiszolgáltatott, marginalizált helyzetű csoportot képeznek. A szegénység és a társadalmi kirekesztettség sajnos nemzedékről nemzedékre öröklődik. Jelen cselekvési terv célja községünk roma lakossága életkörülményeinek javítása olyan környezet kialakítása által, amely feltételeket teremt a diszkrimináció leküzdésére, a társadalmi befogadásról való gondoskodásra és a rendelkezésre álló források felhasználására.

A fentiekben megfogalmazott irányelvek alkalmazása során kiemelt jelentőséggel bír a gyermekek, illetve a tanulók nevelése és oktatása, hiszen csak beszélgetéssel és folyamatos edukációval érhetünk el pozitív változást ebben a társadalmi szegmensben a következő generációktól.

A roma lakosság helyzetének javítását célzó, négyéves időszakra vonatkozó helyi cselekvési terv kidolgozása a 2022. évben a hátrányos helyzetű, elsősorban a roma közösség társadalmi befogadásának előmozdítása érdekében történt. A kezdeményezés egyik alapvető oka a szélesebb körű társadalmi integráció, a szegénység enyhítése, illetve az alapvető emberi jogok érvényesítése helyi szintű feltételeinek megteremtése e nemzeti közösség tagjai számára.

A romák társadalmi befogadása a lokális közösségben valósul meg. Az oktatáshoz, munkához, megfelelő lakhatáshoz és egészségügyi ellátáshoz való jog érvényesítése összefügg az emberi jogok és a társadalmi egyenlőség általános állapotával, és konkrét intézkedéseket igényel a mérhető előrelépés elérése érdekében. Ezeknek az intézkedéseknek a megvalósítása állami szintről igen sok gyakorlati nehézséggel jár, nem gazdaságos, több emberi és anyagi erőforrást igényel, melyekkel viszont az állam nem rendelkezik. Célszerűbb és hatékonyabb megközelítés a romaintegrációs politika végrehajtásával kapcsolatos feladatok decentralizálása, vagyis a feladatok és felelőségek nagyobb részének a helyi önkormányzatokra való bízása.

A dokumentum kidolgozása során a következő intézkedések valósultak meg: helyzetfelmérés készült SWOT elemzésekkel a következő hat területen: oktatás, foglalkoztatás, biztonság, lakhatás és kommunális infrastruktúra, egészségügy és szociális védelem; az általános cél meghatározása, valamint a kiemelt területekre vonatkozó specifikus célok meghatározása; a meghatározott célok eléréséhez vezető intézkedések, tevékenységek pontosítása, valamint minden tevékenység, feladat

felelősének és együttműködő partnereinek megnevezése, a tevékenységek és feladatok időrendjének meghatározása, a szükséges ráfordítások meghatározása forrásonként, a cél megfogalmazása, az indikátorok meghatározása az alap- és célértékekkel, valamint a hitelesítési források megjelölése.

A Magyarokanizsa község roma lakossága helyzetének javítását célzó 2022-2026. évi helyi cselekvési terv (a továbbiakban: helyi cselekvési terv) kidolgozására szakértői csapat alakult, melynek tagjai:

1. Bicskei Ibolya – koordinátor, a községi tanács szociális- és egészségvédelemmel megbízott tagja
2. Telek Krisztina – a magyarokanizsai Szociális Központ igazgatója
3. Varjú Potrebić Tatjana – a magyarokanizsai Regionális Szakmai Pedagógus-továbbképző Központ igazgatója
4. Zoran Petrović – a magyarokanizsai Szociális Központ munkatársa

A cselekvési terv kidolgozásának folyamatában részt vettek továbbá a következő szervezetek, intézmények és szervezetek képviselői:

- Magyarokanizsa Község Önkormányzata,
- Magyarokanizsai Egészségház,
- Gyöngyszemeink Iskoláskor Előtti Intézmény, Magyarokanizsa,
- Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola, Magyarokanizsa,
- Kárász Karolina Általános Iskola, Horgos,
- Arany János Általános Iskola, Oromhegyes,
- Regionális Szakmai Pedagógus-továbbképző Központ, Magyarokanizsa
- Cnesa Oktatási Művelődési Intézmény, Magyarokanizsa,
- Tisza Menti Információs Fejlesztési Központ, Magyarokanizsa,
- Komunalac Közvállalat, Magyarokanizsa,
- Szociális Központ, Magyarokanizsa,
- Magyarokanizsa Községbeli Szociális Védelmi Szolgáltató Központ,
- Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat,
- Vöröskereszt, Magyarokanizsa,
- Magyarokanizsai Rendőrállomás,
- Auxilium Oktatóközpont

A helyi cselekvési terv célja, hogy rámutasson a roma lakosság társadalmi-gazdasági helyzetének javításával kapcsolatos tervezés és a rendszerszemléletű megközelítés fontosságára, a helyi önkormányzat szándékára és készségére a problémák mérséklése, illetve reális, fenntartható és hatékony intézkedésekkel való megoldása vonatkozásában, az ágazatközi együttműködés fontosságára számos probléma felismerésében és megoldásában.

A jelen dokumentum kidolgozása során az alábbiakban felsorolt értekezletek, műhelymunkák és események valósultak meg:

- pénzügyi források biztosítása a helyi cselekvési terv kidolgozásához a Tartományi Szociálpolitikai, Demográfiai és Esélyegyenlőségi Titkárság 2021. november 8-ai támogatásával, valamint Magyarkanizsa Község 2022. évre tervezett költségvetési eszközeiből;
- a szakértői csapat 2022. május 9-én tartott, melynek alkalmával egyeztette a helyi cselekvési terv kidolgozásának módszertanát és meghatározta az időkeretet a tevékenységek tervével;
- helyzetelemzés készült 2022. május 10. és június 10. között az oktatás, a foglalkoztatás, a biztonság, a lakhatás és kommunális infrastruktúra, az egészségvédelem és a szociális védelem területén SWOT-elemzéssel;
- 2022. június 22-én 25 fős munkaértekezletre került sor a helyi cselekvési terv javaslattervezetének elkészítésére, mely során meg lettek jelölve a korábban meghatározott intézkedésekhez tartozó projektek és tevékenységek, valamint minden tevékenység/projekt esetében meg lettek nevezve a projekt/tevékenység felelősei és a partnerek, az időkeret, a szükséges pénzügyi források finanszírozási források szerint, a projekt/tevékenység célja, az indikátorok az alap- és célértékekkel és az igazolási forrás;
- társadalmi vita megszervezése _____ és _____ között, a Magyarkanizsa községben élő romák helyzetének javítását célzó helyi akcióterv 2022-2026 közötti időszakra vonatkozó végleges tervezetének javaslata ismertetésére a nyilvánossággal;
- a Magyarkanizsai Községi Képviselő-testület 2022. ____ -n elfogadta a Magyarkanizsa községben élő romák helyzetének javítását célzó 2022-2026 közötti időszakra vonatkozó helyi cselekvési tervet.

A tevékenységek részletes és teljes körű kidolgozását is tartalmazó helyi szintű helyi cselekvési terv meghozatala négy évre (2022-2026) történik.

2 Nemzetközi és hazai jogalap

A helyi cselekvési terv stratégiai keretei a **Szerb Köztársaságban élő romák társadalmi befogadásának 2022-2030 közötti időszakra vonatkozó stratégia**¹ (Az SZK Hivatalos Közlönyének 2022. február 17-ei 23. száma), a **Nemzeti stratégia a szegénység csökkentésére**² és az említett területekkel összefüggő egyéb fontos dokumentumok politikájával és cselekvési irányjaival összhangban kerültek meghatározásra.

➤ A Stratégia által javasolt célok és intézkedések az alábbi elveken alapulnak³:

- a közhatalmi szervek felelőssége és kapacitása a stratégiai célok elérésében,
- az egyenlőtlen társadalmi helyzetben lévő személyek és csoportok iránti szolidaritás,
- befogadás és megerősítés, amely biztonságot, gazdasági növekedést és az emberi jogok előmozdítását eredményezi a környezet és a rendszer adaptálása és az emberek és csoportok támogatása révén,
- a kirekesztés visszaszorítása, amely az állam társadalmi tőkéjének elvesztéséhez vezet, a kirekesztett személyek és csoportok számára pedig anyagi kárt okoz,
- a társadalmi egyenlőtlenség felszámolása, illetve a „cigányozás”, mint a rasszizmus és diszkrimináció egyik formája elleni küzdelem,
- a szegénység visszaszorítása, mint az emberi jogok érvényesülésének előfeltétele,
- az emberi jogok, mint e stratégia céljai elérésének átfogó megközelítése, különös tekintettel az egyenlőséghez, a részvételhez, az oktatáshoz, a lakhatáshoz, a munkához, az egészségvédelemhez és a szociális védelemhez való jogra,
- a romák teljes körű részvétele a közpolitika valamennyi, őket érintő szakaszában, és mindenekelőtt ebben a Stratégiában,

¹ <https://www.minjimpdd.gov.rs/doc/Strategija-za-socijalno-ukljucivanje-Roma-i-Romkinja-2022-2030.pdf>

² https://www.srbija.gov.rs/extfile/sr/211704/strategija-za-smanjenje-siromastva-u-srbiji_cyr.pdf

³ <https://www.minjimpdd.gov.rs/doc/Strategija-za-socijalno-ukljucivanje-Roma-i-Romkinja-2022-2030.pdf>- поглавље: Начела

- a ténybeli egyenlőtlenséget kezelő megerősítő intézkedések, melyek korlátozott jellegűek (időben vagy az egyenlőség céljának eléréséig tartó), és nem minősülnek más emberekkel szembeni hátrányos megkülönböztetésnek,
  - a roma identitás tiszteletben tartása, illetve olyan intézkedések végrehajtása, amelyek kedvező hatással vannak a kultúra, a történelem, a nyelv és a roma identitás egyéb vonatkozásainak megőrzésére és népszerűsítésére,
  - a roma nemzeti közösségen belüli sokszínűség figyelembevétele a nőket, gyermekeket, LMBTI-személyeket, fiatalokat, időseket és másokot érintő sajátos kihívások megfelelő kezelése érdekében,
  - költségvetési támogatás a Stratégia megvalósításához, valamint együttműködés a romák társadalmi befogadását támogató adományozókkal,
  - az intézkedések lokalizálása, illetve a helyi környezethez való adaptálása és a roma közösség tagjai közpolitikai ciklusban való helyi részvételének támogatása,
- a nyugat-balkáni partnerek romaintegrációs nyilatkozata, melyet az EU bővítési folyamatának keretében (Poznańi Nyilatkozat)⁴ a nyugat-balkáni országok kormányelnökei fogadták el és az uniós csatlakozás előtti minimumként elérendő konkrét célokat fogalmaz meg, valamint általános iránymutatásokat e célok eléréséhez. Ez a nyilatkozat a következő célokat tűzi ki:
- Foglalkoztatás:** A romák közszférában való foglalkoztatási arányának növelése a roma népesség összlakosságán belüli arányával részarányosan; A romák foglalkoztatási arányának legalább 22%-ra növelése;
- Lakhatás:** Lehetőség szerint minden olyan lakótelep legalizálása, ahol romák élnek;
- Állandó, méltó, megfizethető és dezegregált lakhatás biztosítása a szükséges feltételekkel nem rendelkező, indokolt okból nem legalizálható lakótelepeken élő romák számára;
- Oktatás:** A romák általános iskolai beiratkozási és befejezési arányának legalább 90%-ra növelése; A romák középiskolai beiratkozási és befejezési arányának legalább 50%-ra növelése;
- Egészségügy:** Legalább 95%-os általános egészségbiztosítási lefedettség biztosítása a roma populáció számára, vagy a többi lakos egészségbiztosítási lefedettségi szintjéig;

⁴ <https://www.rcc.int/romaintegration2020/files/admin/docs/5276e54b1a08c61969fea63c0dd27f13.pdf>

Polgári jogállás: Biztosítani kell, hogy a roma populáció minden tagja szerepeljen az anyakönyvi nyilvántartásban;

Antidiszkrimináció: A diszkrimináció elleni védelem kormányzati struktúráinak megerősítése; külön testületek létrehozása a romák megkülönböztetésmentességéért a formális diszkriminációmentességi testületeken belül, amelyek a romák panaszai alapján kezelik az ügyeket; jogi segítségnyújtás az állítólagos áldozatoknak és a diszkrimináció mintáinak meghatározása, beleértve az intézményi és rejtett diszkriminációt is;

➤ Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) emberi jogok védelmét szolgáló rendszere a nemzetközi jog alapidokumentumait alkotó nyilatkozatokból, megállapodásokból és egyezményekből áll; szerződő felek, amelyek figyelemmel kísérik e dokumentumok végrehajtását; az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának egyetemes időszakos felülvizsgálata, valamint a speciális eljárásai munkájának felülvizsgálata. Az ENSZ emberi jogi eszközeinek végrehajtását az ENSZ bizottságai ellenőrzik, amelyek a tagállamokkal folytatott konstruktív párbeszéd során célzott ajánlásokat fogalmaznak meg az emberi jogok helyzetének javítására az országban⁵. A Szerb Köztársaság kormányának van az ENSZ emberi jogi mechanizmusában megfogalmazott ajánlások végrehajtásának nyomon követésével foglalkozó tanácsa.⁶

➤ Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (1948)⁷ kötelezi az államokat, hogy tartsák tiszteletben, védjék és teljesítsék az alapvető emberi jogokat, amelyeket a Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya (1966)⁸ és a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya (1966)⁹ határoz meg részletesebben.

➤ Ezek az egyezmények többek között garantálják mindenkinek az egyenlőséghez, a jogi védelemhez, az embertelen és megalázó bánásmódtól való mentességhez való jogot, a személyi biztonságot, a jogi személyiséget és az állampolgárságot, a közéletben való részvételt, a megfelelő életszínvonalat, munkát, szociális biztonságot, család- és gyermekvédelmet, oktatást stb. Az államnak kötelessége fokozatosan (progresszíven) elérni, hogy mindenki számára biztosított legyen

⁵ <http://www.ohchr.org/EN/countries/ENACARegion/Pages/RSIndex.aspx>

⁶ <https://www.minlmpdd.gov.rs/savet-za-pracenje-un-preporuka.php>

⁷ <https://www.poverenik.rs/images/stories/dokumentacija-nova/medjunarodna-dokumenta/SLOBODAN-PRISTUP/UJEDINJENE-NACIJE/Univerzalnadeklaracijacir.pdf>

⁸ Törvény a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmány ratifikációjáról, A JSZSZK Hivatalos Lapjának 7/71 száma; adatok a: <https://www.minlmpdd.gov.rs/medjunarodni-ugovori-icescr.php>

⁹ Törvény a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmány ratifikációjáról, A JSZSZK Hivatalos Lapjának 7/71 száma; elérhető a: https://www.poverenik.rs/images/stories/dokumentacija-nova/medjunarodna-dokumenta/SLOBODAN-PRISTUP/UJEDINJENE-NACIJE/zakon_o_ratifikaciji_medjunarodnog_pakta_o_gradjanskim_i_politickim_pravima_1.doc

az összes szavatolt jog teljes körű érvényesítése egy bizonyos minimumtól kiindulva, amelyet azonnal és haladéktalanul elérhetővé kell tenni.

- A Stratégia tekintetében jelentős ENSZ dokumentumok még a Nemzetközi dokumentum a faji megkülönböztetés minden formájának megszüntetéséről¹⁰, az Egyezmény a nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról¹¹, az Egyezmény a gyermekek jogairól¹² és számos más dokumentum.
- Különösen fontosak az ENSZ Millenniumi fejlesztési céljai (2000), amelyek magukban foglalják a rendkívüli szegénység és éhezés felszámolását, az általános alapfokú oktatás elérését, a nemek közötti egyenlőség előmozdítását, a gyermekhalandóság csökkentését, az anyák egészségének javítását, a HIV, a malária és más betegségek elleni küzdelmet, amelyek egyben a Szerb Köztársaságban is a Nemzeti millenniumi fejlesztési célokat képezik.¹³
- A 2030-ig tartó Agenda fenntartható fejlődési céljai a 2015 utáni időszak globális fejlesztési menetrendjéhez kapcsolódó dokumentumban szerepelnek. A következő 15 évben az aláíró államoktól (köztük a Szerb Köztársaság is) minden erőforrás mozgósítását várják el a szegénység felszámolására, az egyenlőtlenségek leküzdésére és a klímaváltozásra adott válaszok megtalálására. A fenntartható fejlődési célok számos társadalmi szükséglettel foglalkoznak, beleértve az élelmezést, az egészségügyet, az oktatást, az egyenlőséget, a tiszta vizet és a higiéniát, a megfizethető és megújuló energiát, a tisztességes munkát és a gazdasági növekedést, a fenntartható városokat és közösségeket.¹⁴
- Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (1951)¹⁵ olyan dokumentum, amely lefektette a modern demokrácia alapelveit Európában.

---

¹⁰ Törvény a faji megkülönböztetés minden formájának megszüntetéséről szóló nemzetközi egyezmény ratifikációjáról, A JSZSZK Hivatalos Lapjának 31/67 száma, elérhető a: http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2012/11/images_files_Konvencija%20o%20ukidanju%20svih%20oblika%20rasne%20diskriminacije%20UN.doc

¹¹ Törvény a nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló egyezmény ratifikációjáról, A JSZSZK Hivatalos Lapjának 11/81 száma – nemzetközi egyezmények, elérhető a: http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2012/11/images_files_Konvencija%20o%20eliminisanju%20svih%20oblika%20diskriminacije%20ena%20UN.doc

¹² Törvény a gyermekek jogairól szóló egyezmény ratifikációjáról, A JSZSZK Hivatalos Lapjának 15/90 száma – nemzetközi egyezmények és a JSZSZK Hivatalos Lapjának 4/96 és 2/97 száma – nemzetközi egyezmények, elérhető a: http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2012/11/images_files_Konvencija%20o%20pravima%20deteta%20UN.doc

¹³ A kormány által elfogadva 2006-ban (lásd: https://www.minrzs.gov.rs/sites/default/files/2018-11/Nacionalni%20milenijumski%20ciljevi_1.pdf)

¹⁴ A szerbiai fenntartható fejlődés céljairól bővebben lásd: <https://sdg.indikator.rs/>

¹⁵ Törvény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény ratifikációjáról, SZMN Hivatalos Lapja – nemzetközi egyezmények 9/03, 5/05 szám és 7/05 szám – jav. és Az SZK Hivatalos Közlönyének 12/10 száma – nemzetközi egyezménye, elérhető a: <http://ravnopravnost.gov.rs/wp->

- Az Európai Szociális Karta (1961)¹⁶, amit az Európa Tanács „szociális alkotmányának” is neveznek.
- Az Európa Tanács¹⁷ számos ajánlást, nyilatkozatot, állásfoglalást fogadott el, melyekben kiemelt figyelmet szentelt a romák jogainak, illetve azok szabályozásának.
- A romákról szóló strasbourggi nyilatkozat¹⁸ hangsúlyozza, hogy a diszkriminációellenes jogszabályok és a társadalmi befogadás jelentik a romák helyzete javításának fő eszközeit.
- A romák esélyegyenlőségét, befogadását és részvételét célzó uniós stratégiai keret a 2020-2030¹⁹ közötti időszakra. A 2030-ig tartó Keret általános célja a romák esélyegyenlőségének javításához és a kirekesztésük elleni küzdelemhez való hozzájárulás a romák aktív részvételével; a „cigányozás”²⁰, mint a rasszizmus és diszkrimináció egyik formája elleni küzdelem és megelőzés; a szegénység és a kirekesztés csökkentése, valamint a romák és a lakosság közötti társadalmi-gazdasági szakadék megszüntetése; a részvétel előmozdítása felhatalmazás, együttműködés és bizalom révén.
- A Szerb Köztársaság Alkotmánya (Az SZK Hivatalos Közlönyének 98/2006 és 115/2021 száma) a közpolitikák végrehajtásával kapcsolatos hatásköröket az állami szervek között (97., 99. és 123. szakasz), az autonóm tartomány szervei között (183. szakasz) és a helyi önkormányzat szervei között (190. szakasz) osztja fel.
- A nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságainak védelméről szóló törvény²¹ elismeri a nemzeti kisebbség státuszát és rögzíti, hogy az állami hatóságok előírhatnak és megtehetnek olyan intézkedéseket, amelyek célja a „nemzeti kisebbségek tagjai és a többségi nemzethez tartozó állampolgárok közötti teljes és hatékony egyenlőség biztosítása”, valamint „a roma nemzeti kisebbséghez tartozó személyek helyzetének javítása” (4. szakasz).

---

content/uploads/2012/11/images_files_CoE_Evropska%20konvencija%20za%20zastitu%20ljudskih%20prava%20i%20osnovnih%20sloboda.doc

¹⁶ Törvény a felülvizsgált európai szociális charta megerősítéséről, Az SZK Hivatalos Közlönyének 42/09 száma – nemzetközi egyezmény, 42/09 szám), elérhető a: [http://ravnopravnost.gov.rs/wp-](http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2012/11/images_files_Revidirana%20Evropska%20socijalna%20povelja%20SE.doc)

content/uploads/2012/11/images_files_Revidirana%20Evropska%20socijalna%20povelja%20SE.doc

¹⁷ Az Európa Tanács és testületei által elfogadott romaügyi dokumentumok angol nyelven elérhetők a:

<https://www.coe.int/en/web/roma-and-travellers/adopted-texts>

¹⁸ CM (2010)133-final, 2010. október 20. angol nyelven elérhető a:

[https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?Reference=CM\(2010\)133-final](https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?Reference=CM(2010)133-final)

¹⁹ Elérhető a: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0620&qid=1615293880380>

²⁰ Az Európai Bizottság által használt „Antigipysism” - cigányellenesség kifejezés, összhangban A Szerb Köztársaságban a 2016-2025. közötti időszakban a romák helyzetének és társadalmi befogadásának javításával, valamint a romák társadalmi befogadását célzó stratégia végrehajtásának nyomon követésével foglalkozó koordinációs testület szakértői csoportja javaslatával, szerb nyelvre "ciganizam"-ra van lefordítva, magyar nyelven pedig cigányellenesség és ennek megfelelően a szöveg többi részében ez a kifejezés a romákkal szembeni rasszizmus egy meghatározott formáját jelöli.

²¹ A JSZK Hivatalos Lapjának 11/02 száma, Az SZK Hivatalos Közlönyének 72/09, 97/13, 47/18 száma

- A Nemzeti Kisebbségek Nemzeti Tanácsairól szóló törvény²² lehetővé teszi a romák, valamint más nemzeti kisebbségek számára, hogy az önkormányzatiságra való joguk gyakorlása érdekében közvetlenül megválasszák saját nemzeti tanácsukat (Roma Nemzeti Tanács), amelyen keresztül dönthetnek az oktatáshoz, a kultúrához, a tájékoztatáshoz, a hivatalos nyelv- és íráshasználathoz való joguk megvalósításáról.
- A diszkrimináció tilalmáról szóló törvény²³ szabályozza a diszkrimináció általános tilalmát, meghatározza a diszkrimináció formáit és eseteit, valamint a diszkrimináció elleni védelem eljárásait.
- A szociális védelemről szóló törvény²⁴ rögzíti, hogy a „szociális védelem olyan szervezett, közérdekű társadalmi tevékenység, amelynek célja az egyén és a család társadalomban való önálló és eredményes életéhez való segítségnyújtás és támogatás, valamint a társadalmi kirekesztés kialakulásának megakadályozása és a következményeinek felszámolása” (2. szakasz), céljai pedig többek között, az egyén és a család minimális anyagi biztonságának és függetlenségének elérése és fenntartása az életszükségletek kielégítésében; a szolgáltatások elérhetőségének biztosítása és a szociális védelemhez kapcsolódó jogok gyakorlása; egyenlő esélyek megteremtése az önálló élethez és a társadalmi befogadás ösztönzése (3. szakasz). A szociális védelemhez való jog "minden egyént és családot megillet, akinek a társadalom segítségére és támogatására van szüksége a szociális és életviteli nehézségek leküzdése, valamint az alapvető életszükségletek kielégítése feltételeinek megteremtése érdekében" (4. szakasz). A szociális védelmi szolgáltatások az egyén és a család számára nyújtott támogató és segítő cselekmények az életminőség javítása, illetve az életminőség megtartása, a kedvezőtlen életkörülmények kockázatának kiküszöbölése vagy mérséklése, valamint a társadalomban való önálló élet lehetőségének megteremtése érdekében, a különféle anyagi támogatásokhoz való jogosultság pedig a szolgáltatásokra szoruló létminimumának biztosítása és társadalmi befogadásának támogatása érdekében történik (5. szakasz). A törvény 7. szakasza úgy rendelkezik, hogy a tevékenységet végző, azaz szociális védelmi szolgáltatásokat nyújtó intézmények és egyéb szervezeti formák együttműködnek az óvodai, az általános iskolai, a középfokú és felsőoktatási intézményekkel, egészségügyi intézményekkel, rendőrséggel, igazságügyi és egyéb állami szervekkel, szervezetekkel, a területi autonómia szerveivel, illetve a helyi önkormányzat szerveivel, egyesületekkel és egyéb jogi és természetes személyekkel.

²² https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_nacionalnim_savetima_nacionalnih_manjina.html

²³ Az SZK Hivatalos Közlönyének 22/09 száma

²⁴ Az SZK Hivatalos Közlönyének 24/11 száma

- A családtámogatási törvény²⁵ anyagi támogatást nyújt a gyermekes családoknak, amely magában foglalja: a gyermekek alapvető szükségletei kielégítése feltételeinek javítását; a gyermekvállalás kiemelt ösztönzését és az anyagilag hátrányos helyzetű gyermekes családok, a fejlődésben akadályozott gyermeket nevelő családok és a szülői gondoskodás nélkül maradt gyermekek támogatását.
- Az oktató-nevelő rendszer alapjairól szóló törvény²⁶; a Törvény az iskoláskor előtti nevelés-oktatásról²⁷; a Törvény az általános iskolai oktatás-nevelésről²⁸; a Törvény a középfokú oktatás-nevelésről²⁹; a Törvény a felsőoktatásról³⁰; a Törvény a diákjólétről³¹; a Törvény a tankönyvekről³² mind szavatolják a romák felzárkóztató oktatását. Az oktatási rendszer alapjairól szóló törvény több szakasza (3., 4., 6. szakaszok stb.) egyértelműen szól a romák oktatásba való bevonásának jelentőségéről, céljairól és módszereiről.
- A foglalkoztatásról és a munkanélküliségi biztosításról szóló törvény³³ rendelkezik a "nehezen foglalkoztatható munkanélküli" kategóriáról, mely szerint a nehezen foglalkoztatható munkanélküli az a személy, aki egészségi állapota, elégtelen vagy nem megfelelő iskolai végzettsége, társadalmi és demográfiai jellemzői, a munkaerő-piaci kereslet és kínálat regionális vagy szakmai eltérése, vagy egyéb objektív körülményei miatt nehezen tud munkaviszonyt létesíteni. E törvény alapelve többek között a megerősítő fellépés elve, amely a nehezebben foglalkoztatható munkanélküliekre irányul. A nemzeti foglalkoztatási akciótervnek megfelelően, amely meghatározza az aktív foglalkoztatáspolitikát tárgyévben megvalósuló konkrét programjait és intézkedéseit, a nehezen foglalkoztatható kategóriába tartozó munkanélküliek elsőbbséget élveznek az aktív foglalkoztatási programokba és intézkedésekbe való bekerüléskor, vagy bizonyos kategóriák esetében az aktív foglalkoztatáspolitikát speciális programjait és intézkedéseit kell tervezni és végrehajtani a foglalkoztathatóság javítása, azaz a foglalkoztatás ösztönzése érdekében. A Törvény módosításával megtörtént az összehangolás a tervezési rendszerről szóló törvény rendelkezéseivel is, vagyis az évente elfogadott nemzeti foglalkoztatási akcióterv helyett kialakított stratégiai keretrendszer operatív megvalósítási kulcsdokumentuma a 2021-2023. időszakra szóló

²⁵ Az SZK Hivatalos Közlönyének 113/17, 50/18, 46/21, 51/21, 53/21, 66/21 száma

²⁶ Az SZK Hivatalos Közlönyének 88/2017, 27/2018 – más tv., 10/2019, 27/2018 – más tv., 6/2020 és 129/2021 száma

²⁷ Az SZK Hivatalos Közlönyének 18/10, 101/17, 113/17, 10/19 száma

²⁸ Az SZK Hivatalos Közlönyének 55/13, 101/17, 27/18, 10/19 száma

²⁹ Az SZK Hivatalos Közlönyének 55/2013-15, 101/2017-19, 27/2018-3 (más tv.), 6/2020-24, 52/2021-3 száma

³⁰ Az SZK Hivatalos Közlönyének 88/2017-41, 27/2018-3 (más tv.), 73/2018-7, 67/2019-3, 6/2020-3 (más tv.), 6/2020-20 (más tv.), 11/2021-3, 67/2021-3 (más tv.), 67/2021-7 száma

³¹ Az SZK Hivatalos Közlönyének 18/2010-54, 55/2013-38, 27/2018-22 (más tv.) és 10/2019-8 száma

³² Az SZK Hivatalos Közlönyének 27/2018-13 száma

³³ Az SZK Hivatalos Közlönyének 36/2009-195, 30/2010-145 (más tv.), 88/2010-186, 38/2015-24, 113/2017-192 (más tv.), 113/2017-274 és 49/2021-3 száma

foglalkoztatáspolitikai cselekvési terv a Szerb Köztársaságban a 2021-2026 közötti időszakra vonatkozó foglalkoztatási stratégia végrehajtására, amely részletesebben meghatározza a 2021-2026 közötti időszak intézkedéseit és tevékenységeit, a referencia-időszakban végrehajtandó aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedéseket, a kevésbé foglalkoztatható személyek kategóriáit és egyebeket.

➤ A nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságainak védelméről szóló törvény³⁴ és az államigazgatásról szóló törvény³⁵ olyan módon garantálja a munkahelyek egyenlő elérhetőségét, hogy előírja, hogy az állami szervezetbe való felvételkor figyelemmel kell lenni arra, hogy a nemzeti összetétel, a nemi összetétel és a fogyatékkal élők aránya a lehető legnagyobb mértékben tükrözze a lakosság összetételét.

➤ A Szerb Köztársaság 2010-2020. időszakra vonatkozó területrendezéséről szóló törvény³⁶ a roma lakótelepeket a települések legveszélyeztetettebb kategóriájaként jelölte meg, és modelleket jelölt meg társadalmi és gazdasági integrációjukra, valamint a lakosság életkörülményeinek javítására. A terület- és városrendezést, az építési területek elrendezését és használatát, valamint az épületek építését a tervezési és építési törvény³⁷ szabályozza.

➤ A lakhatási és épületfenntartási törvény³⁸ számos olyan intézményt vezet be, amelyek fontosak a romák megfelelő lakhatáshoz való jogának, és mindenekelőtt a lakhatási támogatás intézményének megvalósításában, valamint meghatározza a kilakoltatás és a megfelelő lakásba költözés rendjét, ami különösen fontos az alapvető feltételeket is nélkülöző településeken élő roma családok lakhatási jogának megvalósítása szempontjából.

➤ Az egészségügyi törvény³⁹ egyenlő feltételek mellett biztosítja a Szerb Köztársaság területén az egészségügyi ellátásról való társadalmi gondoskodást, ideértve a hagyományos életvitelükből adódóan a Szerb Köztársaságban állandó lakóhellyel, illetve tartózkodási hellyel nem rendelkező roma nemzetiségű személyek egészségügyi ellátását is.

➤ Az egészségbiztosítási törvény⁴⁰ lehetővé teszi a kötelező egészségbiztosítást azoknak a roma nemzetiségű személyeknek, akik hagyományos életvitelükből adódóan nem rendelkeznek

³⁴ Az SZK Hivatalos Közlönyének 11/2002-1, PC 72/2009-221 (más tv.), 97/2013-75 (AB), 47/2018-23 száma

³⁵ Az SZK Hivatalos Közlönyének 79/2005-3, 101/2007-4, 95/2010-7, 99/2014-11, 30/2018-3 (más tv.) és 47/2018-7 száma

³⁶ Az SZK Hivatalos Közlönyének 88/2010-4 száma

³⁷ Az SZK Hivatalos Közlönyének 72/2009-105, 81/2009-76 (jav.), 64/2010-66 (AB), 24/2011-3, 121/2012-14, 42/2013-37 (AB), 50/2013-23 (AB), 98/2013-258 (AB), 132/2014-3, 145/2014-72, 83/2018-18, 31/2019-9, 37/2019-3 (más tv.), 9/2020-3 és 52/2021-22 száma

³⁸ Az SZK Hivatalos Közlönyének 104/2016-6 és 9/2020-3 (más tv.)

³⁹ Az SZK Hivatalos Közlönyének 25/2019-40 száma

⁴⁰ Az SZK Hivatalos Közlönyének 25/2019-3 száma

állandó lakóhellyel, illetve tartózkodási hellyel a Szerb Köztársaságban, ha egyéb alapon nem teljesítik a biztosított jogállás megszerzésének feltételeit (személyi státusz - munkaviszony, nyugdíj kedvezményezett vagy a biztosított családtagja).

➤ A betegjogi törvény⁴¹ garantálja, hogy az egészségügyi ellátás igénybevétele során a betegnek joga van az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréshez, anyagi lehetőségei, lakóhelye, betegségének típusa, egészségügyi ellátásának időpontja alapján történő megkülönböztetés nélkül vagy bármely más olyan megkülönböztetés nélkül, amely diszkrimináció oka lehet.

➤ A közegészségügyi törvény⁴² a közérdek megvalósítását az egészség megóvása és javítása feltételeinek megteremtésével szabályozza a lakosság testi-lelki egészségének megóvására, az élet- és munkakörnyezet megőrzésére irányuló tevékenységgel, különös tekintettel az érzékeny társadalmi csoportok egészségére. A közegészségügyi intézetek együttműködnek a közegészségügyi rendszer többi szereplőjével a népegészségügyet elősegítő programok elfogadásában és megvalósításában, valamint az egészségnevelési tevékenységekben.

➤ Az ifjúsági törvény⁴³ szabályozza a Szerb Köztársaság, az autonóm tartomány és a helyi önkormányzat által fogantatosított intézkedéseket és tevékenységeket, amelyek célja a fiatalok társadalmi helyzetének javítása, valamint a fiatalok szükségletei és érdekei kielégítése feltételeinek megteremtése a fiatalokat érintő minden területen.

➤ A Büntető törvénykönyv⁴⁴ szabályozza a büntetőjogi védelmet a családon belüli erőszak, a gyermekbántalmazás és elhanyagolás, a gyermekek szexuális zaklatása, a faji és egyéb megkülönböztetés, az embercsempészet, az örökbefogadási célú gyermekkereskedelem, a rabszolgas viszony létesítése és a fokozottan érzékeny helyzetben lévő személyek, különösen a gyermekek sérelmére elkövetett családon belüli egyéb bűncselekmények ellen.

➤ Az anyakönyvi törvény⁴⁵ normatív előfeltételeket biztosít a születési anyakönyvi bejegyzéshez, függetlenül attól, hogy ismert szülők gyermekéről, ismeretlen szülők gyermekéről, szülői gondozás nélkül maradt gyerekekről vagy örökbe fogadott gyerekekről van-e szó, és arra a tényre való tekintet nélkül, hogy a születés adatainak bejelentése az illetékes anyakönyvvezetőnek a törvényes határidőn belül vagy az anyakönyvi bejegyzés törvényes határideje után történik.

⁴¹ Az SZK Hivatalos Közlönyének 45/2013-19 és 25/2019-3 (más tv.)

⁴² Az SZK Hivatalos Közlönyének 15/2016-25 száma

⁴³ Az SZK Hivatalos Közlönyének 50/2011-3 száma

⁴⁴ Az SZK Hivatalos Közlönyének 85/2005-30, 88/2005-51 (jav.), 107/2005-171 (jav.), 72/2009-53, 111/2009-36, 121/2012-3, 104/2013-3, 108/2014-3, 94/2016-7 és 35/2019-3 száma

⁴⁵ Az SZK Hivatalos Közlönyének 20/2009-30, 145/2014-72 és 47/2018-8 száma

- A szociális kártyáról szóló törvény⁴⁶ szabályozza az egységes szociális kártya-nyilvántartás létrehozását és kezelését, azaz a Szociális Kártyán belüli adatok tartalmát, hozzáféréseinek módját, feldolgozását és tárolását, valamint a létrehozása és kezelése szempontjából fontos egyéb kérdéseket.
- Az ingyenes jogsegélyről szóló törvény⁴⁷ az állampolgárok számára nyújtott jogi segítségnyújtásra való jogosultság érvényesítését, költségmentességét és e szolgáltatás nyújtásának módjait szabályozza. Ez a törvény azokra az ingyenes igénybe vevőkre vonatkozik, akik az ingyenes jogsegélyre való jogosultsággal nem más jogszabályok alapján élnek. E törvény célja az igazságszolgáltatáshoz való hatékony és egyenlő hozzáférés biztosítása minden ember számára.
- A szociális védelem keretében átmeneti lakhatási szolgáltatást igénybe vevők való jogairól szóló törvény⁴⁸ szabályozza az átmeneti lakhatási szolgáltatást igénybe vevők szociális védelemben való jogai gyakorlásának módját, valamint az átmeneti lakhatási szolgáltatást igénybe vevők jogait a szociális védelmi intézményekben az intézetből való kivonás folyamatában; az elhelyezési eljárást, az intézményekben elhelyezett közösségben való életre való felkészítés folyamatát, a visszaélések, kizsákmányolás és elhanyagolás elleni védelem alapelveit, valamint a rászorulóknak egyéb jogait és kötelezettségeit az átmeneti elhelyezés szolgáltatásának igénybevételekor a közösségi élet feltételeinek biztosításáig; az eljárási módokat az igénybe vevők vagy más személyek életét vagy biztonságát közvetlenül veszélyeztető helyzetekben.
- A migrációkezelésről szóló törvény⁴⁹ szabályozza a migráció kezelését, meghatározza a migrációs politika közös prioritásait és céljait, valamint jobb koordinációt teremt az államigazgatási szervek között ezen a téren. A törvény többek között helyi migrációs tanácsok megalakítására kötelezi a helyi önkormányzatokat, amely figyelemmel kíséri és jelentést tesz a város/község területén zajló migrációról, javaslatot tesz a hatékony migrációkezelés érdekében végrehajtandó programokra, intézkedésekre, tevékenységekre. A törvény emellett a visszafogadási megállapodás alapján visszatérők sürgős befogadásáról, étkeztetéséről és elhelyezéséről is rendelkezik.
- A Stratégia, a törvények mellett a Szerb Köztársaság Kormányának a romák helyzetével foglalkozó, különböző területekre kidolgozott egyéb stratégiáira épül⁵⁰, és azokkal együtt valósul meg, mint a diszkriminációmentesség, oktatás, foglalkoztatás, közegészségügy, lakhatás és szociális lakhatás, biztonság, nemek közötti egyenlőség stb.

⁴⁶ Az SZK Hivatalos Közlönyének 14/2021-3 száma

⁴⁷ Az SZK Hivatalos Közlönyének 87/18 száma

⁴⁸ Az SZK Hivatalos Közlönyének 126/21 száma

⁴⁹ Az SZK Hivatalos Közlönyének 15/09 száma

⁵⁰ A Szerb Köztársaság Kormányának stratégiái megtalálhatók a: <http://www.gs.gov.rs/lat/strategije-vs.html> vagy a <https://rsjp.gov.rs/cir/dokumenti-kategorija-cir/djp-cir/oldalakon>

3 Helyi stratégiák, tervek

A települési önkormányzatok rendelkeznek olyan mechanizmusokkal, amelyek alapján inkluzív közpolitikákat folytathatnak és valósíthatnak meg, emellett a helyi önkormányzatokról szóló törvény⁵¹ is kötelezi őket arra, hogy gondoskodjanak az emberi és kisebbségi jogok érvényesüléséről. A stratégiai intézkedések ezen irányultsága lehetővé teszi a romák jogai gyakorlásának, valamint az integrációs politikák megvalósítása előrehaladásának nyomon követését elsősorban a lokális közösségek szintjén, de a tágabb társadalmi közösségben is.

A Magyarkanizsa községben élő romák helyzetének javítását célzó 2022-2026. évi helyi cselekvési terv elkészítésének időszakában Magyarkanizsa községben az alábbi helyi stratégiák, illetve akciótervek voltak érvényben, amelyek érdemben foglalkoznak a romák helyzetének javításával:

- **Magyarkanizsa község fejlesztési terve 2022-2030:** "Magyarkanizsa közösségre összpontosító, családbarát, környezettudatos, turisták számára vonzó, infrastrukturálisan fejlett, fiatal és szakképzett emberek lakják, erőforrásait települései többszörösen kiegészítik." (Jövőkép - Magyarkanizsa Község Önkormányzatának 2022-2030 közötti fejlesztési terve). E dokumentum 6. számú kiemelt célja: „Minden lakos esélyegyenlőségének biztosítása az életminőség és a társadalomba való beilleszkedés javítása érdekében”, az ezen a területen végzett tevékenységekre vonatkozóan pedig a 6.2. alfejezetben foglaltak szerint: „a romák helyzetének előmozdítása a következők révén: a romák helyzetének javítására irányuló cselekvési terv kidolgozása; Esti iskola és szakmai képzés szervezése felnőtteknek; Beilleszkedés a gyermekkori közoktatás rendszerébe; Szexuális nevelés; Segítségnyújtás (asszisztencia); Mentorprogram; Nyelvi információk; Közmunkaprogram”⁵².
- **Magyarkanizsa Község 2022. évi helyi foglalkoztatási cselekvési terve** felismeri, hogy "A romák munkaerő-piaci helyzete továbbra is nagy gondot jelent, mert a teljes népességhez képest jelentősen rosszabb." A romák aránya a munkanélküliek összlétszámában évről évre nő.”⁵³
- **Magyarkanizsa Község 2020-2025. időszakra vonatkozó ifjúsági helyi cselekvési terve** a következő tevékenységeket jelöli meg: „A roma fiatalok rendszeres iskolai oktatásra való ösztönzése; A középiskolai oktatás fontosságának népszerűsítése”⁵⁴, hogy a folyamatos oktatással ebben a társadalmi szegmensben pozitív változást várhatunk az ifjú nemzedéktől.

⁵¹ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_lokalnoj_samoupravni.html

⁵² http://www.kanjiza.rs/ujlap/site/documents/2022/plan_razvoja_22_30.pdf

⁵³ http://www.kanjiza.rs/ujlap/site/documents/2022/akcioni_plan_zaposljavanja_2022.pdf

4 Romákra vonatkozó általános adatok

Bár a romák eredetéről és történetéről nem állnak rendelkezésre rendszerezett írott történeti források, a meglévő írásos nyomok, a szakirodalom, valamint a legendák és szájhagyományok tanulmányozása alapján a kutatók egyetértenek abban, hogy a romák Indiából származnak. Ezt támasztja alá a roma nyelv, melyben megőrizték indiai eredetük nyomait. A meglévő nyomok alapján az is jól látható, hogy évszázadok során vándoroltak ki Indiából. Indiából való útra kelésük okairól sok legenda szól, az azonban nyilvánvaló, hogy vándorlásukat a háborúk és az állandó üldöztetések okozták. A hódítók portyái miatt rejtőzni, menekülni kényszerültek, így elhagyták hazájukat, de ez a sors követte őket minden további vándorlásuk során. Egyes adatok szerint a romák Indiából való nagy kivándorlását a hatalmas arab hódítók szörnyű támadásai váltották ki a 11. század elején. Első állomásuk a Közel-Kelet volt. Innen egy csoportjuk a Kaukázuson keresztül Oroszországba, egy másik pedig Észak-Afrikába jutott (innen ered a romák egyiptomi elnevezése). Voltak, akik Görögország felé tartottak, innen pedig a balkáni országok vagy más európai országok felé mentek. Egyes adatok szerint Perzsiában már a 4. században éltek romák. Egyes tudósok úgy vélik, hogy a 9. században költöztek a Bizánci Birodalom országaiba. A romákról szóló első megbízható írásos emlék azonban 1068-ból származik. Ez egy Szent György életéről szóló szöveg, amit az Athosz-hegyi Iviron kolostorban írtak. A szöveg konstantinápolyi „atsziganos” (görög kifejezés) embereket említ, és e feljegyzést illetően egyetértés van a kutatók között abban, hogy romákról van szó. Kelet- és Dél-Európából tovább mentek Közép- és Nyugat-Európa országaiba, és kisebb számban eljutottak Skandináviába is. Dél-Amerikába Spanyolországból érkeztek a 16. és 19. század között, Észak-Amerikába és Ausztráliába pedig csak a 19. és 20. században, idényjellegű munkát végző napszámos munkásként (Đurić, 1987).

Romák ma a világ minden országában élnek. Számukat nehéz bizonyossággal meghatározni. Egyes becslések szerint csak Európában 10-15 millió roma él. Romákhoz hasonló emberek pedig ma is élnek Indiában. 1971. április 8-án a londoni roma mozgalom megtartotta az első roma világkongresszust, melyen a történelem során először született döntés arról, hogy e közösség

⁵⁴ <http://www.kanjiza.rs/ujlap/site/documents/2022/april>

tagjainak hivatalos neve a roma és döntés született a roma zászlóról és a roma himnuszról is. Azóta április 8-át a romák világnapjaként ünneplik. A roma zászló kék színe az eget ábrázolja, a szabadság, a határtalan kiterjedés és a tiszta ég alatti élet szimbólumaként. A zöld szín a füvet, az ösvényt, az utat jelképezi, az élet szimbólumaként, amelyet állandó utazás jellemez, egy határok nélküli, a romák számára mindig „nyitott” úton. A piros kerék az állandó mozgás és a kerekeken való élet szimbóluma. A keréken lévő küllők száma a száműzetésben eltöltött évszázadok száma. A genfi Emberi Jogi Bizottság 1977-ben határozatot hozott, amely kimondja, hogy a romák indiai, történelmi, kulturális és nyelvi kisebbség, és ennek megfelelően élvezik az Egyesült Nemzetek dokumentumaiban rögzített védelmet és jogokat. Az 1971-ben Londonban alapított nemzetközi roma szervezet azóta kéri az ENSZ-től és szerveitől, hogy civil szervezetként a nemzetközi közösség tagja lehessen, a romák védelmét kérve minden olyan országban, ahol élnek, és arra törekedve, hogy a romáknak, mint etnikai, kulturális, nyelvi és társadalmi kisebbségnek joga legyen nemzeti és kulturális önazonosságára.

A Nemzetközi Roma Közösség, mint civil roma szervezet, 1979-ben tanácsadói státuszt szerzett az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsában, és így nemzetközi szinten képviseli a romák érdekeit. A romák emberi és kisebbségi jogainak védelme azonban nem csak a jog és a jogalkalmazás területére vonatkozik. A romák európai helyzetével foglalkozó Európai Migrációs Bizottság 1995. évi beszámolója szerint a romák az élet szinte minden területén hátrányos helyzetben vannak: az oktatásban, foglalkoztatásban, egészségügyben, lakhatásban, közéletben való részvételben.

A romák, ahol lehetett, folytatták a vándorló életmódot, de sok esetben le is telepedtek, főleg Kelet-Európában, azonban szinte elviselhetetlen körülmények között élnek. Emellett ma is vannak konfliktusok a romák és a körülöttük élő lakosság között, akik gyakran tesznek észrevételt arra, hogy a romák lopnak és szociális segélyből élnek.

5 A Szerbiában élő romákra vonatkozó általános adatok

Szerbiában a hivatalos adatok szerint 148.000 roma él⁵⁵. A roma polgári egyesületek adatai szerint Szerbiában 400-600 ezer roma él. Legnagyobb számban nem legalizált telepeken élnek, melyek még az alapvető infrastrukturális feltételeket is nélkülözik.

„Szerbiában a romák négy csoportját különböztetjük meg:

⁵⁵ <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>

1. Törökországi romák: Dél-Törökországon keresztül érkeztek Szerbiába. Muszlim hitűek és roma nyelven, szerbül meg törökül beszélnek.
2. Fehér vagy szerb romák: a török romákhoz tartoznak. Boszniából érkeztek Szerbiába és főleg Podrinjében telepednek le. Csak szerbül beszélnek, és muszlim vallásúak. Zenéléssel, patkolással, lókereskedéssel foglalkoznak. Asszonyaik ruhákat és hímzéseket készítenek és árulnak a piacokon.
3. Német vagy bánáti romák: bánáti származásúak, szerbül és roma nyelven beszélnek. Kovácsok és muzsikuskok, de foglalkoznak mezőgazdasággal és kereskedelemmel is.
4. Vlach romák: Romániából érkeztek Szerbia északkeleti részébe, ahonnan más vidékekre is vándoroltak. Ortodox vallásúak, szerb, vlach és roma nyelven beszélnek. A nehéz körülmények miatt korán menekülni kényszerültek Romániából, és Közép-Szerbiában, Bánátban, Szlavóniában és Boszniában telepedtek le. Szerbiában „vlach roma”, Boszniában „karavlaszi” néven, Szlavóniában „koritari” néven ismertek. A "vlach roma" elnevezés mellett Szerbiában a lingurari, mečkari, lajesi elnevezéseket is használják. A lingurarik kanalat, teknőt, vályút, orsót és hasonló tárgyakat készítenek és árulnak. Nem beszélnek a roma nyelvet, egymás között vlachul beszélnek. A mečkari/ursari (medvetáncoltató) romák, medvét és majmot idomítanak, és mutatványaikkal eljutottak Londonig, Szentpétervárig, Konstantinápolyig és Rómáig, sőt néhányan még Amerikába is. A lajaši (rézöntő) romák gereben, kártoló, fúró, lánc, rézüst, bogrács és egyebek készítésével foglalkoznak. Ortodox vallásúak, roma és vlach nyelven beszélnek.⁵⁶

6 A helyi cselekvési terv vonatkozásában jelentős adatok a roma lakosságról

A legutóbbi, 2011. évi népszámlálás alapján Magyarkanizsa község területén 596 roma él, ami a teljes lakosság 2,35%-a. Az adatok a roma lakosság helyzetének javítását célzó tevékenységi tervek összeállítása kiindulópontjának tekintendők, azonban mindenképp fenntartásokkal kell őket kezelni, egyrészt, mert 11 év telt el a népszámlálás óta, ami ebből a szempontból meglehetősen hosszú idő, másrészt, mert számos jelentős társadalmi esemény történt ez alatt az időszak alatt, és pedig olyan események, melyek jelentősen befolyásolták Európa, Szerbia, így a község lakosságának nemzeti összetételét is.

---

⁵⁶ <https://romadaje.org/istorija-kultura-i-tradicija-roma-i-romkinja/>

A Magyarkanizsa község lakosságát érintő események, különös tekintettel a roma lakosságra:

1. Magyarkanizsa község 2015 óta jelentős mértékben ki van téve a külföldi állampolgárok migrációja, elsősorban a Szíriából és Afganisztánból érkezők okozta jelenségnek;
2. A romák visszatérése Franciaországból, Hollandiából, Németországból és Ausztriából a visszafogadási egyezmény alapján;
3. A gyermekes családok anyagi támogatásáról szóló új törvény⁵⁷ jelentősen befolyásolta a születési arány növekedését a roma családokban;
4. 2019-ben a Covid-19 vírus okozta járvány sok roma családot megakadályozott abban, hogy ideiglenes munkát vállaljon.

A magyarkanizsai Szociális Központ adatai szerint 2021-ben a községben összesen 108 roma család részesült pénzbeli szociális segélyben. Ezekben a családokban összesen 347 családtag élt ezzel a jogával, ebből 142 kiskorú.

A helyi cselekvési terv kidolgozása érdekében fókuszcsoporthoz vizsgáltunk, 24 roma családot, ami összesen 122 főre terjedt ki. A mélyinterjú során a családok a következő akadályokat emelték ki a roma családok életszínvonalának javításában:

- alacsony iskolai végzettség,
- szakképzetlen munkaerő a középiskolai végzettség hiánya miatt,
- a roma lakosság rossz egészségi állapota és ezáltal várhatóan rövidebb életkora,
- a fiatalok bűnözés elterjedtsége Horgos településen, elsősorban a szervezetlenül és céltalanul töltött szabadidő miatt.

A fókuszcsoporthoz helyzetfelmérések összesítésével nyert lényeges adatok:

- a felnőtt roma férfiak és nők 10%-a soha nem is kezdte meg általános iskolai tanulmányait,
- a felnőtt roma férfiak és nők 75%-a nem fejezte be az általános iskolát,
- a felnőtt roma férfiak és nők 15%-a végezte el az általános iskolát,
- a roma családból származó 3 év alatti gyermekek 100%-a nem jár bölcsődébe és óvodába,
- a roma gyerekek 90%-a csak az iskolai előkészítő programban vesz részt,
- a roma gyerekek 50%-a az általános iskolában egyéni oktatási terv szerint, módosított követelményszint alapján részesül oktatásban,

⁵⁷ <https://www.paragraf.rs/profisi/zakon-o-finansijskoj-podrsci-porodici-sa-decom.html>

- a roma gyerekek 90%-a nem iratkozik középiskolába,
- a roma fiatalok mindössze 1%-a jut be felsőoktatási intézménybe,
- a munkanélküliségi ráta rendkívül magas, 80% körüli,
- a leggyakoribb egészségügyi problémák a légúti betegségek és a magas vérnyomás,
- a gyermekek és fiatalok leggyakoribb egészségügyi problémái: egyoldalú táplálkozás, alultápláltság, a dohányzás, alkohol, kábítószer okozta szenvedélybetegségek, viselkedési és tanulási zavarok.

A fent említett adatok kiindulópontot jelentenek a jelenlegi helyzet elemzésének elmélyítéséhez, és az egyes területeken belül több helyen kiindulópontot a Magyarkanizsa községben élő roma közösség minden tagja valós szükségleteinek feltérképezéséhez.

7 A jelenlegi helyzet SWOT elemzése

<p>ERŐSSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elfogadásra került a Stratégia a romák társadalmi befogadására a Szerb Köztársaságban a 2022-2030 közötti időszakra; - Elfogadásra került Magyarkanizsa község fejlesztési terve a 2022-2030 időszakra; - Magyarkanizsa község önkormányzatának végrehajtó szerve a roma kérdés megoldására törekszik; - Létrejött az ágazati együttműködés a község önkormányzata, a Szociális Központ, a helyi Vörös Kereszt, a községbeli oktatási intézmények, a községi Egészségház, a BM - Magyarkanizsai Rendőrállomás, a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat Nagyikindai Fiókiintézete között; - a helyi média hajlandósága a roma közösség integrációjával kapcsolatos programok követésére; - szakember bevonása a közösségi szolgáltatásokba, akinek speciális feladata a romák helyzetének javítása a magyarkanizsai Szociális Munkaközpont kereteiben. 	<p>GYENGESÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a képzett roma nemzetiségűek alacsony száma; - az intézményekben foglalkoztatott roma nemzetiségűek alacsony száma; - a roma közösség nem kellő mértékű tájékozottsága a jogokról és lehetőségekről; - nincs roma civilszervezet Magyarkanizsa községben; - a roma közösség nem kellő mértékű részvétele a projektötletek előkészítésében; - a roma közösség nem kellő mértékű részvétele a projektek megvalósításában; - a roma közösség nem kellő mértékű részvétele a szükségleteikkel kapcsolatos döntéshozatali folyamatokban; - magas munkanélküliségi ráta a roma közösség körében; - a roma nők családon belüli alárendelt helyzete; - az anyákat és kisgyermeket (0-5,5 éves) támogató nemzeti programok hiánya; - nincsenek roma asszisztensek az oktatásban; - a magyarkanizsai Egészségház nem rendelkezik egészségügyi mediátorral; - nincs szociális kártya a község roma
---	--

	<p>lakossága számára;</p> <ul style="list-style-type: none"> - nem ismert azoknak a Magyarkanizsa község területén élő roma nemzetiségűeknek a száma, akik nem rendelkeznek személyi okmányokkal, azok hiánya viszont ellehetetleníti az emberi jogok érvényesítését; - a szociális lakhatási célú lakások hiánya; - a roma családok által lakott telepek rossz állapota és a meglévő infrastruktúra rendezetlensége; - a képzett roma munkaerő hiánya; - magas fokú munkanélküliség a roma lakosság körében; - nagyszámú migráns jelenléte a község területén a bűnözés erőteljes növekedéséhez vezetett (embercsempészet, 12-18 éves lányok és felnőtt nők prostitúciója); - Magyarkanizsa község földrajzi fekvése – a legforgalmasabb közúti határátkelő (Horgos1) a koldulás jelenségének erőteljes növekedéséhez vezetett.
<p>LEHETŐSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a nemzetközi közösség pártfogása a roma közösség helyi környezetbe való beilleszkedésének szükségességére vonatkozóan; - a romaintegrációs programok nemzetközi és nemzeti stratégiai dokumentumainak kidolgozása és elfogadása; - nemzetközi források biztosítása a roma integrációs programokhoz; - a romaügyi kérdések megoldásával foglalkozó alapok elérhetősége (köztársasági minisztériumok, tartományi titkárságok, külföldi és hazai donátorok, lokális közösség); - kedvezmények fiatal vállalkozók számára; - az informális oktatás különböző formáinak megléte; - a vezetői struktúrák pozitív hozzáállása és a roma lakosság szükségletei iránti empátia; - a hálózatépítés, a jó gyakorlattal kapcsolatos tapasztalatcsere a roma jogvédelem terén itthon és külföldön; - az informális oktatás különböző formáinak kialakítása. 	<p>VESZÉLYEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elégtelen rendelkezésre álló forrás és a források lassú áramlása a romaintegrációs program finanszírozására; - a magyarkanizsai önkormányzat nem rendelkezik saját forrással a nagyobb projektek társfinanszírozására; - a roma lakosság helyzetének javítását célzó néhány nemzetközi program már a megvalósítás utolsó szakaszában van, vagy nem érhető el Szerbia számára; - definiálatlan kommunikációs rendszer az állami struktúrák és a helyi közösség között; - a program végrehajtását ellenőrző mechanizmusok hiánya; - a roma közösséggel szembeni előítéletek jelenléte; - a roma közösséggel szembeni diszkrimináció jelenléte.

8 Oktatás

A romák oktatási helyzete mindig aktuális téma, olyan kérdés, amelyről az utóbbi években egyre több szó esik. Az oktatás egyrészt a szegénységből való kilépés záloga, mert a munkavállalás előfeltétele, másrészt a tágabb társadalmi közösségbe való beilleszkedés elengedhetetlen feltétele. Mindezek miatt rendkívül fontos azoknak az intézkedéseknek a végrehajtása, amelyek hozzájárulnak a romák általános helyzetének javításához.

Az óvodai oktatás-nevelést Magyarkanizsa községben a Gyöngyszemeink Iskoláskor Előtti Intézmény valósítja meg, amely az önkormányzat minden településén működik. Roma gyerekek Adorjánon, Horgoson, Martonoson és Magyarkanizsán járnak óvodába. A marginalizált csoportok tagjainak gyermekei csak az iskolaelőkészítő programban vesznek részt, mert szüleik anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy fizessék az óvodai intézményben való tartózkodás költségeit.

A gyermekek általános iskolai oktatása Magyarkanizsa községben három általános iskolában valósul meg: az oromhegyesi Arany János Általános Iskolában (oromi és tóthfalusi kihelyezett tagozatokkal), a horgosi Kárász Karolina Általános Iskolában (kispiaci kihelyezett tagozattal), a magyarkanizsai Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskolában (magyarkanizsai, adorjáni, velebiti és martonosi kihelyezett tagozatokkal). A fejlődési zavarokkal küszködő tanulók oktatás-nevelése a magyarkanizsai Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskolában és a horgosi Kárász Karolina Általános Iskolában zajlik. A legtöbb roma nemzetiségű gyermek - az összes beiratkozott tanuló akár 60%-a - a horgosi Kárász Karolina Általános Iskolába jár.

A leggyakoribb kihívás, amellyel az iskolák szembesülnek, az anyagi források hiánya a gyermekek ruházatának biztosításához, a felmerülő költségek fedezéséhez, egyes tanulók nem megfelelő higiéniája, a rendszertelen iskolalátogatás jelensége, a házi feladat elkészítése, valamint a tananyag gyakorlása iránti érdektelenség, a korai iskolaelhagyás, illetve a tanulók kikerülése az oktatási rendszerből.

ÁLTALÁNOS CÉL

“A roma közösség minden tagjának bevonása az oktatási rendszerbe életkorának, képességeinek, érdeklődésének és bizonyos profilok iránti hajlandóságának megfelelően. A gyermekek és fiatalok minőségi és megkülönböztetéstől mentes oktatásának biztosítása Magyarkanizsa községben minden oktatási szinten, beleértve a roma gyermekeket és fiatalokat is.”

Stratégiai cél:

1. Az óvodai oktatás-nevelésben részesülő 3, 4 és 5 éves roma gyermekek létszámának növelése
2. Az oktatás jelentőségének tudatosítása a roma gyermekek szüleinek körében
3. Tanulásban nyújtott támogatás a roma tanulók számára
4. A roma tanulók anyagi támogatása
5. A roma tanulók számának növelése a középiskolákban
6. A roma közösség felnőtt tagjai helyzetének javítása a felnőttképzési rendszerbe való bevonással

Stratégiai cél	Tevékenység	Megvalósító	Időkeret	Indikátor	Költségvetés RSD
1. Az óvodai oktatás-nevelésben részesülő 3, 4 és 5 éves roma gyermekek létszámának növelése	1.1. Az óvodás korú roma gyermekek számának és szükségleteinek feltérképezése, adatbázis készítése, rendszeres frissítése	Gyöngyszemeink IEI, magyarkanizsai Szociális Központ, helyi közösségek	2023	1. Az IEI-ben meglévő fejlesztési törzslapok 2. Roma gyermekeket felölelő adatbázis megléte	120.000
	1.2. A roma gyermekek iskoláskor előtti oktatási rendszerbe való irányítása és a rendszeres óvodalátogatás fontosságának hangsúlyozása	Gyöngyszemeink IEI, helyi önkormányzat, magyarkanizsai Szociális Központ	2024-2026	1. Az óvodai oktatási rendszerbe bevont roma gyermekek százalékos aránya 2. Az IEI-ben töltött napok	100.000 500.000

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

	1.3. A tanítási nyelv intenzív tanulása egy évvel az iskolakezdés előtt	Gyöngyszemeink IEI, helyi önkormányzat, civil szervezet, általános iskolák, Magyarkanizsai Regionális Központ	a 2023/2024. iskolaév	száma a tanítási év folyamán 3. Az iskolakezdés előtt tesztelhető gyermekek száma	
2. Az oktatás jelentőségének tudatosítása a roma gyermekek szüleinek körében	2.1. Oktató jellegű műhelyfoglalkozások szervezése a roma nemzetiségű szülők számára	Gyöngyszemeink IEI, magyarkanizsai Szociális Központ, civil szféra, civil szervezet, Gyermekek és Felnőtt Tanácsadó	a 2023/2024. iskolaév	1. A megtartott műhelyfoglalkozások száma 2. A résztvevő szülők száma 3. A szülők elégedettsége	200.000
3. Tanulásban nyújtott támogatás a roma tanulók számára	3.1. Pótoktatás szervezése a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek számára	általános iskolák, Magyarkanizsa Községbeli Szociális Védelmi Szolgáltató Központ	a 2023/2024. iskolaév	1. Negatív osztályzattal rendelkező tanulók száma 2. Negatív osztályzatok száma	500.000 2.000.000
	3.2. Tanulást segítő napközik megszervezése	helyi önkormányzat, Magyarkanizsai Szociális Központ, Magyarkanizsa	a 2025. évtől	tanulónként 3. Pótórák száma a tanév során 4. A pótoktatásban	

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

		Községbeli Szociális Védelmi Szolgáltató Központ, civil szféra, civil szervezet, Katolikus Karitás, z, magyarkanizsai Vöröskereszt, helyi közösségek		részesülő gyermek száma 5. Működő napközik Horgos, Martonos, Adorján, Magyarkanizs a településeken 6. A felzárkóztató oktatás eredményessé gének felmérése	500.000
3.3. A roma tanulók felzárkóztatásának előmozdítása megfelelő 1-es és 2- es egyéni és hatékony általános iskolai fejlesztési tervek (IOP-1, IOP-2) biztosításával	Tárcaközi Bizottság, általános iskolák, helyi önkormányzat tartományi szervek, Nagybecskereki Iskolaigazgatóság , Magyarkanizsai Regionális Központ	a 2024/2025. iskolaévtől			
3.4. Nyári táborok és tanfolyamok szervezése a tanítási nyelv elsajátítására	Magyarkanizsai Regionális Központ, helyi önkormányzat, tartományi szervek, donátorok, civil szervezetek	a 2025. évtől	1. Megszervezett táborok száma 2. A táborokban résztevő gyermek száma	1.000.000	

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

4. A roma tanulók anyagi támogatása	4.1. Általános iskolás, középiskolás tehetséges diákok és tehetséges hallgatók ösztöndíjazása	helyi önkormányzat, tartományi szervek, donátorok	a 2024/2025. iskolaévtől	1. Ösztöndíjban részesülő diákok száma 2. Az ösztöndíj összege	1.200.000
	4.2. Tanszerek, tankönyvek, egyéb taneszközök beszerzése	Illetékes minisztériumok és tartományi szervek, helyi önkormányzat, magyarkanizsai Szociális Központ, Vöröskereszt, donátorok	a 2022/2023. iskolaévtől	1. Az ingyenes tanszerekre, tankönyvekre, egyéb taneszközökre jogosult tanulók száma	2.000.000
5. A roma tanulók számának növelése a középiskolákban	5.1. A roma nemzetiségű tanulók középiskolai beiratkozásának támogatása	általános iskolák, környező középiskolák	a 2023/2024. évtől	1. Középiskolába iratkozott roma nemzetiségű tanulók száma	100.000
6. A roma közösség felnőtt tagjai helyzetének javítása a felnőttképzési rendszerbe való bevonással	6.1. A gyermekük továbbtanulása iránt érdeklődő roma nemzetiségű szülők feltérképezése	magyarkanizsai Szociális Központ, helyi közösségek	a 2024. évtől	1. Létrehozott adatbázis az érdekelt szülőkről	120.000
	6.2. Esti iskola megszervezése a roma közösség általános iskolai	helyi önkormányzat, horgosi Kárász Karolina Á. I.,	a 2025. évtől	1. Létrehozott felnőttiskolák 2. A felnőttek iskolájába	3.000.000

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

	végzettséggel nem rendelkező felnőtt tagjai számára	Nagybecskereki Iskolaigazgatóság, tartományi szervek, helyi közösségek		beiratkozottak száma 3. Felnőttiskolában általános iskolai végzettséget szerzett felnőttek száma	
	6.3. Szakmák elsajátítására irányuló tanfolyamok szervezése a roma közösség felnőtt tagjai érdeklődésének megfelelően	CNESA OMI, tartományi szervek, helyi önkormányzat	a 2025. évtől	1. Megtartott tanfolyamok száma 2. A tanfolyamon résztvevők száma	3.000.000
	6.4. Tanfolyamok szervezése egészségügyi mediátorok képzésére	CNESA OMI, helyi önkorm. Magyarkanizsai Regionális Központ, Egészségház	a 2026. évig	1. Megtartott tanfolyamok száma 2. Egészségügyi mediátorok száma	1.000.000

9 Foglalkoztatás

A roma lakosság jelentős része több okból sem tud regisztrálni az NFSZ nyilvántartásaiban. Egy részük nem rendelkezik személyi igazolvánnyal, ami a regisztráció szükséges feltétele, van, akinek nincs igazolása az elvégzett iskolai végzettségről, és van, aki úgy gondolja, hogy túl bonyolult a

bejelentkezési folyamat. Nagyon fontos ezért, hogy feltérképezzük a pontos helyzetet, hogy tájékoztatni tudjuk az érintetteket a munkába állásuk érdekében megtenni szükséges lépésekről.

További nehézség, hogy magas a képzetlen roma munkavállalók száma is. A fókuszcsoport tagjai közül sokan nem fejezték be az általános iskolát, ugyanis már átlagosan az 5. osztály után nem jártak tovább iskolába. Három személy a fókuszcsoportból soha nem is járt iskolába.

Megfelelő motiváció szükséges a roma férfiak és nők eredményes foglalkoztatásához. A kitartás és a munka iránti elhivatottság is fontos jellemvonás, amely a munkahelyén tartja az egyént.

ÁLTALÁNOS CÉL

A roma férfiak és nők átfogó társadalmi integrációja a foglalkoztatás révén, ami hosszú távú előny, és hozzájárul a tanulás ösztönzéséhez a családon belüli pozitív modellnek köszönhetően.

Stratégiai cél

1. A magánszektor ösztönzése a roma férfiak és nők foglalkoztatási programba való bevonására
2. A roma férfiak és nők bevonása a munka világába

Stratégiai cél	Tevékenység	Megvalósító	Időkeret	Indikátorok	Költségvetés RSD
1. A magánszektor ösztönzése a roma férfiak és nők foglalkoztatási programba való bevonására	1.1. Potenciális munkaadók feltérképezése a roma férfiak és nők foglalkoztatására	Helyi önkormányzata, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, Iparosok Egyesülete	a 2023. évtől folyamatosan	1. A roma férfiakat és nőket foglalkoztató munkáltatók száma	120.000
	1.2. A roma férfiakat és nőket foglalkoztató munkaadók teljes körű	helyi önkormányzata, köztársasági és tartományi	a törvényi lehetőségeknek megfelelően	1. A munkáltatók által megvalósítható előnyök száma és fajtája	10.000.000

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

	támogatása	szervek, Városok és Községek Állandó Konferenciáj a			
2. A roma férfiak és nők bevonása a munka világába	2.1. A roma férfiak és nők számának növelése a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat nyilvántartásában	NFSZ, Magyarokai Szociális Központ, civil szervezetek	a 2023. évtől folyamatosan	Az NFSZ-ben nyilvántartott roma férfiak és nők száma a kiindulási helyzethez képest	120.000
	2.2. A roma férfiak és nők támogatása a megfelelő munka megjelésében	NFSZ, magyarokai Szociális Központ, iparos egyesület, magánvállalatok	a 2023. évtől folyamatosan	1. A támogatások száma és neme 2. A munkavállalók száma	120.000
	2.3. A közmunkában alkalmazott roma férfiak és nők számának növelése	NFSZ, köztvállalatok, helyi közösségek	a 2024. évtől folyamatosan	1. A közmunkában alkalmazott roma férfiak és nők száma	3.000.000
	2.4. Roma vállalkozások ösztönzése	helyi önkorm., NFSZ,	a 2025. évtől folyamatosan	1. Megnyitott vállalkozások száma	5.000.000

		Cnesa OMI, iparos egyesület			
--	--	-----------------------------------	--	--	--

10 Egészségvédelem

A roma lakosság egészségvédelme szintén olyan fontos terület, amelyre az elkövetkező időszakban nagy figyelmet kell fordítani.

Magyarkanizsa községben negatív a születési arányszám. A roma családokban átlagosan 3-4 gyermek születik, de vannak 8-9 gyermekes nagycsaládok is. A lányok többsége korán kezd nemi életet élni, és gyakori a teherbe esések száma. A regisztrált gyermek (18 év alatti) terhességi adatok növekedést mutatnak. A fókuszcsoport résztvevői szerint a hiányos tájékozottság, az alacsony szintű vagy nem létező iskolázottság és a szegénység az elsődleges családtól való idő előtti elszakadás fő tényezői. A Szerb Köztársaságban a gyermekes családok számára nyújtott anyagi támogatás viszonylag magas, így a gyermekvállalás anyagi hasznot jelenthet.

A magyarkanizsai Szociális Központ nyilvántartásában a fiatalok kockázatos magatartásáról rögzített adatok a fiatalok nagyon gyenge tájékozottságára utal a szenvedélybetegségekkel, a helyes táplálkozással, a sportolás fontosságával kapcsolatban, vagyis az egészséges életmódról. Az intézmény által korábban végzett kutatások a roma nemzetiségű gyerekek körében azt mutatják, hogy az általános iskolák hetedik és nyolcadik osztályos tanulóinak 60%-a dohányzik, 77%-a pedig már fogyasztott valamilyen alkoholos italt. Horgoson általános jelenség, hogy a roma lakosság legsérülékenyebb csoportjába tartozó gyerekek hajlamosak a csavargásra, aszociális és antiszociális viselkedést tanúsítanak, belélegzett kábítószerként hígítót, festéket (arany és ezüst színű) használnak.

Jelenleg nincs adat a viselkedési zavarokkal jellemezhető mentális zavarokkal küszködő gyermekek számáról, és arról, hány ilyen gyermek szorul gyermekpszichiátriai kezelésre, ami azonban nem

elérhető számukra. Vajdaságban csak Újvidéken rendel ugyanis gyermekpszichiáter közegészségügyi ellátásban, akihez viszont a túlterheltség miatt és a család kedvezőtlen anyagi

helyzete miatt is - mert nem tudják fedezni az Újvidékre utazás költségeit - egyáltalán nem, vagy nem a megfelelő időben jutnak el a gyerekek kivizsgálásra, és, ha az szükséges, kórházi kezelésre.

A roma közösség tagjainak nyújtott szolgáltatások egyike az egészségügy területén, és amely az egyik legjellemzőbb, a terepi prevenciós tevékenység, valamint az egészségügyi közvetítők bevonása a terepen, mely szolgáltatás Szerbiában rendkívül hatékonynak bizonyult.

ÁLTALÁNOS CÉL

A roma lakosság átlagos várható élettartamának meghosszabbítása és megelőző tevékenység végzése, különös tekintettel a reprodukív egészségre.

Stratégiai cél:

- 1. Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés alapjainak megteremtése*
- 2. Betegségmegelőzés és az átfogó egészségi állapot javítása minden életkorban a roma lakosság körében*
- 3. Anyagi támogatás az egészségvédelem megvalósításában*
- 4. A roma családok háztartásai higiénés feltételeinek javítása*

Stratégiai cél	Tevékenység	Megvalósító	Időkeret	Indikátor	Költségvetés RSD
1. Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés alapjainak megteremtése	1.1. Segítségnyújtás az egészségbiztosítás megoldásában, egészségügyi kártya készítésében	Köztársasági Egészségbiztosítási Alap – magyarkanizsa i ügyfélszolgálat, magyarkanizs. Szociális Központ, helyi közösségek	A 2023. évtől	1. Az egészségbiztosítással rendelkezők száma	50.000
	2.1. A roma	magyarkanizs.	A 2023. évtől	1. A felmért	120.000

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

	lakosság egészségi állapotának feltérképezése	Egészség ház, magyarkanizs. Szociális Központ, helyi Vöröskereszt		személyek száma	
2. Betegségmegelő zés és az átfogó egészségi állapot javítása minden életkorban a roma lakosság körében	2.2. Minden csecsemő immunizálása a roma lakótelepeken	magyarkanizs. Egészség ház, Szociális Központ	A 2022. évtől	1. A beoltott gyermek száma	100.000
	2.3. Gyermekek és Felnőtt Tanácsadó létrehozása	helyi önkormányzat, Magyarkanizs ai Regionális Központ, Szociális Központ, helyi közösségek	2026-ig	1. Megalapított Tanácsadó	4.000.000
	2.4. Edukáció az anyák számára a korai gyermekfejlés jelentőségéről	magyarkanizs. Vöröskereszt, Magyarkanizs ai Regionális Központ, Magyarkanizs. Egészség ház	A 2023. évtől folyamatosan	1. Megtartott képzések száma 2. A képzésen rész vevő szülők száma	200.000
	2.5. Terepi egészségügyi asszisztensek/me diátorok bevonása	helyi önkormányzat, Magyarkanizs ai Egészség ház, helyi	A 2024. évtől	Kiképzett és alkalmazott mediátorok száma	1.000.000

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

		közösségek			
	2.6.Megelőző programok bevezetése az általános iskolákban a kábítószer-függőség, a nemi úton terjedő betegségek és a korai terhesség visszaszorítása érdekében	Magyarkanizs. Egészségház, Vöröskereszt, Magyarkanizs. Rendőrállomás, civilszervezet	2023 szeptemberétől	1. A megtartott programok száma	200.000
	2.7.A megelőző egészségügyi vizsgálatok népszerűsítése	Magyarkanizs. Egészségház, helyi önkormányzat	A 2024. évtől	1. Megelőző tevékenységekhez előkészített anyagok - szórólapok, közlemények	200.000
3. Anyagi támogatás az egészségvédelem megvalósításában	3.1. Segítségnyújtás gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök beszerzésében	helyi önkormányzat, magyarkanizs. Szociális Központ, Vöröskereszt, szabadkai Karitás	A 2022. évtől	1. A jóváhagyott kérelmek száma 2. A segély pénzübeli értéke	200.000
	3.2. Megelőző csomagok biztosítása roma férfiak és nők számára (óvszer,	helyi önkormányzat, magyarkanizs. Szociális Központ,	A 2023. évtől	1. Prevenációs csomagok száma 2. A prevenációs csomagokban részesülők száma	300.000

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

	spirál)	Vöröskereszt, civil szervezet, szabadkai Karitás			
4. A roma családok háztartásai higiénés feltételeinek javítása	4.1. Rovarirtás, rágcsálóirtás, fertőtlenítési intézkedések elvégzése a roma telepeken	helyi önkormányzat, Nagykikindai Közegészségügyi I	A 2024. évtől	1. Az intézkedésekkel felölelt épületek száma 2. Az elvégzett intézkedések száma	500.000

11 Szociális védelem

A roma lakosság szociális védelme Magyarkanizsa község területén állandó jelleggel biztosítva van, és a magyarkanizsai Szociális Központon keresztül valósul meg. Az állampolgárok ilyen jellegű védelme a szociális védelem különféle formáinak biztosítása révén évről évre több száz kedvezményezettre terjed ki.

A roma közösség tagjai leggyakrabban egzisztenciális okokból válnak szociális védelemben részesülővé, anyagi szociális segítyt, valamint egyszeri segítyt kérve. A Szociális Központ szolgáltatásait igénybe vevők egy része már fiatalkorú bűnözőként (lopás, rablás, testi sértés, verekedés, alkohollal és kábítószerrel való visszaélés büntette miatt) a szociális védelmi szolgáltatások használójává válik. A fiatalkorú bűnelkövetők igen könnyen létesítenek olyan élettársi kapcsolatot, ahol a bűnöző magatartás folytatódik, és egy részüknél előfordul a családon belüli erőszak esete is.

A szociális védelemben részesülők különösen érzékeny csoportját a roma közösség különféle fogyatékossgal élő tagjai alkotják. Amiatt, mert nincsenek munkaviszonyban és mert anyagilag kiszolgáltatott helyzetben vannak, nem veszik igénybe a szükséges egészségügyi ellátást és nem érvényesítik az ápolási segítyre való jogukat sem.

Tekintettel arra, hogy a házasságok a "szokásaik" és nem a törvényi rendelkezések szerint jönnek

létre, a roma férfiak és nők többsége éretlenül létesít élettársi viszonyt, és úgy válik szülővé, hogy nem rendelkezik a szükséges szülői kompetenciákkal, veszélyeztetve ezzel a világra hozott gyermek zavartalan növekedéshez és fejlődéshez való jogát.

Az önkormányzat jelenleg nem rendelkezik adatokkal a roma lakosság egyéni szociális státuszáról. A fentiekben említett családok következetes és folyamatos figyelemmel kísérése szükséges.

ÁLTALÁNOS CÉL

A roma lakosság helyzetének javítása a tágabb társadalmi környezetben és teljes körű társadalmi integrációja.

Stratégiai cél:

1. Támogatás (jogi és anyagi) biztosítása a személyi okmányok megszerzéséhez és a személyi státuszok rendezése
2. A családi viszonyok nyomon követése és a családokkal folytatott tanácsadói munka

Stratégiai cél	Tevékenység	Megvalósító	Időkeret	Indikátor	Költségvetés RSD
1. Támogatás (jogi és anyagi) biztosítása a személyi okmányok megszerzéséhez és az egyének státuszának rendezése	1.1. Személyi igazolvánnyal nem rendelkező személyek feltérképezése	magyarkanizs.S zociális Központ, helyi közösségek, Magyarkanizs. Rendőrállomás	A 2023. évtől	1. A személyi igazolvánnyal nem rendelkező személyek számáról szóló adatok megléte	120.000
	1.2. Személyi igazolványok kiállítása	magyarkanizs.S zociális Központ, Magyarkanizs. Rendőrállomás	A 2022. évtől folyamatos	1. A kiadott személyi igazolványok száma	150.000
	1.3. Születési hely és idő	Magyarkanizsai Szociális	A 2022. évtől	1. A megindított eljárások száma	300.000

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

	meghatározása a személyazonossággal nem rendelkezők esetében	Központ, Ingyenes jogsegélyszolgálat	folyamatosa n	2. Személyazonosság igazolásával rendelkezők száma	
	1.4. Segítségnyújtás a fiktív házasságok és más olyan élethelyzetek megszüntetésére irányuló kereset megfogalmazásához, amelyek akadályozzák a szociális védelem vagy egyéb jogok gyakorlását	Magyarkanizsai Szociális Központ, Ingyenes jogsegélyszolgálat	A 2022. évtől folyamatosa n	1. A megindított eljárások száma és típusa	300.000
2. A családi viszonyok nyomon követése és a családokkal folytatott tanácsadói munka	2.1. Rendszeres kommunikáció a fokozottan veszélyeztetett családokkal	Magyarkanizsai Szociális Központ, Gyermek és Felnőtt Tanácsadó	A 2023. évtől folyamatosa n	1. A figyelemmel kísért családok száma 2. A tanácsadó tevékenységgel felölelt családok száma	200.000
	2.2. A roma nők és gyermekek tájékoztatása az erőszak formáiról	Magyarkanizsai Szociális Központ, Egészségház, Magyarkanizs. Rendőrállomás, Központ, Gyermek és	A 2023. évtől folyamatosa n	1. Az elkészített prospektusok, szórólapok száma 2. A nőekkel és gyerekekkel megvalósított közvetlen kapcsolat száma	100.000

		Felnőtt			
		Tanácsadó			

12 Biztonság

A Magyarokanizsa községben uralkodó jelenlegi helyzet az alacsony iskolai végzettségű és szegénységben élő egyének és családok, akik egy része roma nemzetiségű, bűnözői magatartási formáinak növekedését mutatja. A társadalom negatív, általánosító attitűdje a roma közösségeket kizárólag kriminogénnek ítéli meg. Az iskolázottság hiánya és a munkanélküliség kulcsfontosságú tényező az olyan bűncselekményekre való hajlam kialakulásában, mint a lopás és a rablás.

A társadalmi folyamatok változása, az ázsiai és afrikai országokból 2015 óta tartó migráció jelentősen befolyásolta a bűnelkövető magatartásformák gyakoriságának fokozódását, és újabbak megjelenését is Horgos és Martonos települések lakosságának körében. A határátkelő közelsége, a megfelelő útiokmányok nélkülözhetetlensége, illetve az illegális határátlépés jelensége a következő bűncselekménytípusok elterjedéséhez és elkövetésének növekedéséhez vezetett:

1. úti okmány „használatra” átadása külföldi állampolgároknak pénzért
2. anyagi haszonszerzés céljából történő embercsempészet
3. kiskorú prostitúció
4. kábítószer-kereskedelem
5. fosztogatás

A rendőrök létszáma a Magyarokanizsai Rendőrállomáson kifejezetten alacsony, és nincs megfelelő számú terepmunkára bevonható rendőrrjárőr sem. Ez a helyzet hozzájárul a bűnözők tevékenységének, illetve a bűnesetek számának növekedéséhez.

Az iskolalátogatás megszakítása már az általános iskolai oktatás folyamán, vagy hogy nem járnak középiskolába, valamint a tétlenül, szervezetlenül töltött szabadidő kulcsfontosságú tényezők a fiatalok bűnözés kialakulásában. Nagyon fontos a fiatalok figyelmének pozitív irányba terelése, és a mindennapi életvezetés megfelelő alternatíváira való irányítása.

ÁLTALÁNOS CÉL

A közrend és közbiztonság javítása a bűncselekmények számának 70%-os csökkentésével, különös tekintettel a fiatalok elkövetőire.

Stratégiai cél:

1. A jogszabályok módosítása a bűnözés elleni küzdelem, valamint a közrend és a közbiztonság fenntartása terén való hatékony fellépés érdekében;
2. Az emberi erőforrások növelése a bűnözés elleni küzdelemben, valamint a közrend és a közbiztonság fenntartásában;
3. A digitális technológia fejlesztése a közrend és a közbiztonság megőrzése érdekében;
4. A roma közösség tagjai aktív részvételének ösztönzése a bűnözés elleni küzdelemben;
5. A fiatalkori bűnözés visszaszorítása.

Stratégiai cél	Tevékenység	Megvalósító	Időkeret	Indikátor	Költségvetés RSD
1. A jogszabályok módosítása a bűnözés elleni küzdelem, valamint a közrend és a közbiztonság fenntartása terén való hatékony fellépés érdekében	1.1. A törvények és más jogszabályok adaptálása a meglévő problémák gyakorlati megoldásának irányába	helyi önkormányzat, A Városok és Községek Állandó Konferenciája, A Szerb Köztársaság Kormánya	A 2026. évig	1. Alkalmazható és a gyakorlat által alátámasztott törvények és egyéb jogszabályok megléte	100.000
	1.2. Az ingyenes jogsegély munkájának fejlesztése és munkakörének bővítése szükség szerint	helyi önkormányzat, a Városok és Községek Állandó Konferenciája	A 2022. évtől	1. Az ingyenes jogi segítségnyújtásban befejezett ügyek száma	500.000
2. Az emberi	2.1. A szerb	helyi	A törvényi	1.A	3.000.000

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

erőforrások növelése a bűnözés elleni küzdelemben, valamint a közrend és a közbiztonság fenntartásában	hadsereg bevonása a Horgos település biztonságának fenntartásába	önkormányzat, Magyarkanizs ai Rendőrállomá s, A Szerb Köztársaság Hadserege, A Szerb Köztársaság Kormánya	lehetőségekn ek megfelelően	kivezényelt katonák száma 2. A biztonsági intézkedés időtartama	
	2.2. A Belügyminisztérium kapacitásainak növelése	helyi önkormányzat, a Városok és Községek Állandó Konferenciája magyarkanizs. Rendőrállom., illetékes minisztériumo k	A törvényi lehetőségekn ek megfelelően	1. A rendőri állomány új tagjainak száma	5.000.000
	2.3. Az igazságügyi hatóságokkal való együtműködés javítása a bünteteskiszabás területén	helyi önkormányzat, Magyarkanizs. Rendőrállom, Magyarkanizs ai Szociális Központ, Zentai Alapfokú Bíróság, Zentai	A 2023. évtől	1. Konzultációs ülések száma 2. A törvénnyel összhangban aláírt együtműködé si megállapodáso k száma	100.000

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

		Szabálysértési Bíróság, Szabadkai Felső Ügyészség, Szabadkai Felső Bíróság			
	2.4. A kommunális rendőrség munkájának előmozdítása	helyi önkormányzat	A 2023. évtől	1. A kommunális rendőrség beavatkozásainak száma	500.000
	2.5. A polgári védelem bevonása a közrend és a közbiztonság fenntartásába	helyi önkormányzat, helyi közösségek, Magyarkanizs. Rendőrállom., Városok és Községek Állandó Konferenciája	A törvényi lehetőségeknél megfelelően	1. A polgári védelem megléte 2. A polgári védelembe bevont személyek száma	2.000.000
3. A digitális technológia fejlesztése a közrend és a közbiztonság megőrzése érdekében	3.1. Videokamerás megfigyelés telepítése a község minden frekventált területén	helyi önkormányzat, Magyarkanizs. Rendőrállom., helyi közösségek	A 2026. évig folyamatosan	1. Az újonnan felszerelt kamerák száma	3.000.000
4. A roma közösség tagjai aktív	4.1.A roma fiúk és lányok ösztönzése a rendőrakadémián	általános iskolák, középiskolák,	A 2025. évtől	1. Roma nemzetiségű rendőrök	1.000.000

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

részvételének ösztönzése a bűnözés elleni küzdelemben	való tanulásra	magyarkanizs. Szociális Központ, magyarkanizs. Rendőrállom., Nemzeti Foglalkoztatás i Szolgálat, helyi közösségek		létszáma	
5. A fiatalok bűnözés visszaszorítása	5.1.Műhelyfoglalkozások szervezése a törvénybe ütköző magatartást tanúsító gyermekek számára, valamint a fiatalok aszociális és antiszociális viselkedésének kezelése	magyarkanizsa i Szociális Központ magyarkanizs. Rendőrállomás, Magyarkanizsa Községbeli Szociális Védelmi Szolgáltató Központ	A 2023. évtől	1. A résztvevők száma 2. A megtartott foglalkozások száma	300.000
	5.2.A sport népszerűsítése a roma gyermekek körében	helyi önkormányzat, Magyarkanizsa Község Sportszövetsége, helyi Közösségek	A 2023. évtől	1. A népszerűsítő tevékenységek száma 2. A látogatók száma	100.000
	5.3.A sportban tehetséges roma gyermekek	helyi önkormányzat, Magyarkanizsa	A 2024. évtől	1. Az ösztöndíjban részesített	500.000

**A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV**

	ösztöndíjazása	a Község Sportszövetsége, donátorok		gyermek száma 2. Az ösztöndíj összege	
	5.4. Ingyenes úszóiskola bevezetése roma gyerekek számára	helyi önkormányzat, Magyarkanizsa Község Sportszövetsége, magyarkanizsai úszóklubok	A 2024. évtől	1. A megtartott úszóiskolai órák száma, 2. Az úszásoktatásban részesült gyermekek száma	500.000
	5.5. Klubok alapítása a fiatalok számára Horgoson, Martonoson, Adorjánon és Magyarkanizsán	Magyarkanizsa Község Ifjúsági Irodája, helyi közösségek	A 2024. évtől	1. A község területén megalapított ifjúsági klubok száma	3.000.000

13 Lakhatási körülmények és kommunális infrastruktúra

A lakhatási körülmények (a lakás mérete, felszereltsége, a lakáskörülmények minősége és a tulajdonosi státusz) a legsúlyosabb problémák a roma lakosság életkörülményei tekintetében Szerbiában, de Európában is. A romák lakhatási körülményeinek kérdésével évek óta foglalkozik minden kormányzati szint, és teszteltek már különféle megoldásokat is, de jelentős előrelépés nélkül. Ennek számos oka van, egyebek között a pontosan megfogalmazott stratégia hiánya, a pénzügyi források hiánya, az illetékes hatóságok, de a polgárok diszkriminatív gyakorlata is. A magas fokú munkanélküliségből, a nem állandó jelleggel megvalósuló és alacsony összegű jövedelmekből eredő nehéz anyagi helyzet, az életvezetési szokások (gondot okoz a közös lakóépület feltételeihez való alkalmazkodás) miatt maguk a romák is nehezítik a fenntartható megoldások elérését. Gyakori eset, hogy olyan épületekben élnek, amelyek nem az ő tulajdonukban vannak, de nem fizetnek bérleti díjat. A lakhatási körülményekkel kapcsolatos problémák sokrétűek, mint például a rossz állapotú nyílászárók, sötét helyiségek, földpadlós, romos épületek, beázó tető,

nedves falak, nem biztonságos áramvezetékek, szennyvízelvezetés hiánya, a családtagok számához képest nem elégséges számú helyiség.

Magyarkanizsa község településeinek főként roma családok által lakott részei:

1. HORGOS – Felszabadulás utca, Tó utca, Földműves utca, Gunaras utca, Alkonyat út, Vajdaság utca, Njegoš utca;
2. MARTONOS – Észak utca, Munkás utca, Proletár utca;
3. ADORJÁN – Duna és Felső rét utcák.

A roma háztartások fókuszcsoportjából nyert adatok szerint a legtöbben saját épületben élnek, de

ezek nem legalizáltak, építési engedély nélkül épültek. Az épületek többsége nem rendelkezik szennyvízelvezetéssel, sem fürdőszobával, ezért a tisztálkodási körülmények és lakáshigiéniai feltételek sem megfelelőek. A fókuszcsoport válaszadóinak fele a villanszereléssel kapcsolatos problémát is említette, ugyanis a legtöbb épületben nincs földelés.

A roma lakosság sajátos csoportját alkotják a nevelőszülőknél elhelyezett gyermekek, akik a családjukból való kiemelés után az esetek 90%-ában nevelőszülőknél maradnak, és nem térnek vissza biológiai családjukba. Ezek a fiatalok elvégzik a középiskolát, vannak, akik az egyetemet is, de a nevelőcsaládba helyezés letelte után, és a vér szerinti családjuk támogatásának hiányában, magukra maradnak jövőjük építésében.

ÁLTALÁNOS CÉL

Az alapvető lakáskörülmények javítása 20 család épületének felújításával és a vízellátó infrastruktúra javításával, csatornaépítéssel, a közvilágítás kiépítésével, utcák aszfaltozásával két horgosi és egy martonosi roma telepen.

Stratégiai cél:

1. A roma családok lakhatási körülményei javításához szükséges alapvető feltételek biztosítása
2. Infrastruktúra kiépítése a roma telepeken és az alapvető lakhatási feltételek biztosítása
3. Nevelőcsaládból kikerülő roma fiatalok lakhatási feltételeinek biztosítása

**A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV**

Stratégiai cél	Tevékenység	Megvalósító	Időkeret	Indikátor	Költségvetés RSD
1. A roma családok lakhatási körülményei javításához szükséges alapvető feltételek biztosítása	1.1. A romák által lakott összes épület feltérképezése	helyi önkormányzat, helyi közösségek	A 2023. év	1. A romák által lakott épületekről elkészített anyag	120.000
	1.2. A lakhatási szükségletek felmérése épületenként	magyarkanizsa i Szociális Központ, helyi közösségek	A 2023. év	1. Felmért lakhatási szükségletek épületenként	500.000
	1.3. Az épületek legalizálása	helyi önkormányzat – kommunális tevékenységek osztálya	A 2026. évig	1. Legalizált épületek száma	3.000.000
2. Infrastruktúra kiépítése a roma telepeken és az alapvető lakhatási feltételek biztosítása	2.1. Víz-, villany- és csatornahálózat kiépítése minden roma telepen	helyi önkormányzat, Komunalac KKV, Tiszamenti Víművek Kft. Horgos, Szerbiai Villanygazdaság Rt.	A 2026. évig	1. Az ivóvíz megléte minden roma háztartásban 2. Villanyáram megléte a roma háztartásokban 3. A szennyvíz-hálózatra csatlakozott roma háztartások száma	15.000.000
	2.2. Utcák aszfaltozása a roma telepeken	helyi önkormmányzat, helyi	A 2026. évig	1. Aszfaltburkolattal rendelkező utcák száma, és km-ben	20.000.000

A MAGYARKANIZSA KÖZSÉGBEN ÉLŐ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ
2022-2026. ÉVI HELYI CSELEKVÉSI TERV

		közösségek		kimutatva	
	2.3. Közvilágítás kiépítése minden roma telepen	helyi önkorm., Komunalac KKV, Szerbiai Villanygazdaság Rt.	A 2026. évig	1. A telepített közvilágítási lámpák száma	20.000.000
	2.4. Egyéni lakóépületek felépítése	A helyi önkormányzat az adományozók projektjei révén, helyi közösségek	A 2026. évig	1. Felújított épületek száma	25.000.000
3. Nevelő-családból kikerülő roma fiatalok lakhatási feltételeinek biztosítása	3.1. "Lakhatás támogatással" szolgáltatás bevezetése a nevelőcsaládból kikerülő roma fiatalok számára	helyi önkormány., magyarkanizs. Szociális Központ, Magyarkanizs a Községbeli Szociális Védelmi Központ, helyi közösségek	A 2026. évig	1. "Lakhatás támogatással" szolgáltatás megléte 2. A programmal felölet fiatalok száma	3.600.000

13 A romák helyzetének javítását célzó helyi cselekvési terv megvalósítása

A községben élő roma lakosság helyzetének javítása érdekében, a Magyarkanizsai Községi Tanácsnak, A Magyarkanizsa községben élő romák helyzetének javítását célzó 2022-2026. évi helyi cselekvési terv elfogadását követően ki kell neveznie a **Magyarkanizsa Község Területén Élő**

Roma Lakosság Helyzetének Javításával Foglalkozó Tanácsot (a továbbiakban: Tanács). Ez a testület felel A Magyar Kanizsa községben élő romák helyzetének javítását célzó 2022-2026. évi helyi cselekvési terv végrehajtásának nyomon követéséért, és a terv időszakának leteltével javaslatokat kell tennie egy új helyi cselekvési terv kidolgozására a községre vonatkozóan.

A Helyi cselekvési terv megvalósítása a következő területeken fogantatosított intézkedésekkel történik: oktatás, egészségügy, lakás- és kommunális infrastruktúra, foglalkoztatás, szociális védelem, biztonság.

A Tanács az alábbi feladatokat látja el a község területén élő romák helyzetének javítása érdekében:

- részt vesz a lokális közösségben élő romák helyzetének javításával kapcsolatos stratégiai és operatív dokumentumok előkészítésében és végrehajtásának nyomon követésében,
- együttműködik az oktatási rendszer, az egészségügyi rendszer, a szociális védelmi rendszer minden releváns szereplőjével és más szereplőkkel a roma lakosság helyzetének javítása érdekében a lokális közösségben,
- időszakonként munkacsoportokat alakít a problémák megoldása multiszektorális megközelítésének alkalmazása céljából minden érintett területen,
- időszakosan, de évente legalább négy alkalommal üléseket tart az aktuális kérdések megvitatására és a problémák leküzdése lehetőségeinek megvizsgálására,
- ellátja a roma lakosság helyzetének a lokális közösségben történő előmozdításával kapcsolatos egyéb feladatokat.

14 Melléklet

Kérdőív a Helyi cselekvési terv kidolgozásához